

Štovski ŽELEZAR

Leto XIX.

1979

SEPTEMBER

ŠT. 17

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

STROKOVNA ORGANIZACIJA - VEČJA UČINKOVITOST

Te dni dobimo v obravnavo gradivo o novi mikroorganizacijski strukturi naše delovne organizacije. To je nadaljevanje že prejšnjih prizadevanj za uveljavitev določil zakona o združenem delu, ki so se odsevale v ustanovitvi temeljnih organizacij oz. delovnih skupnosti. Zakon pa ni edini povod za pristop k takšnim akcijam, pač pa to izhaja že iz zavesti delavca kot ustvarjalca, ki želi s čim manjšimi vlaganji doseči maksimalno možne rezultate. Takšna nagnjenja in napor nas vseh so vsekakor v skladu s prizadevanji celotne družbe in v tem pogledu lahko brez pridržkov ugotavljamo našo pravilno naravnost.

Teorija in praksa dokazujeta, da je organizacija sredstvo za uresničevanje postavljenih ciljev. Uspešnost vsake zavestne človekove akcije je v izdatni meri odvisna od njegove organizacije. Mirno lahko trdimo, da je vsak človek zase pri svojem delu organizator. Dokler to delo opravlja sam z relativno enostavnimi delovnimi sredstvi, more biti v tej vlogi dokaj uspešen. Zadeva pa postaja vse bolj zamotana, ko se v delovni proces vključi večje število ljudi, ki opravljajo raznovrstne naloge s specializiranimi delovnimi sredstvi. Nosilci nalog prihajajo v delovnem procesu do medsebojnih razmerij. To je posledica delitve dela, uporabe in obdelave istih sredstev za delo, udeležba pri skupno ustvarjenih rezultatih ipd. Tu se vloga posameznika kot organizatorja svojega lastnega procesa, mora podrediti skupnim, po organizacijskih načelih dogovorjenim kriterijem. V tem oziru govorimo o organizacijski strukturi, ki jo pojmuje kot ustroj smotrne razporeditve delovnih zmogljivosti po različnih organizacijskih osnovah. Organizacijske zmogljivosti pa predstavljajo vse kadrovske in materialne izvore v delovni organizaciji, ki zagotavljajo uresničevanje poslovnih ciljev.

Z vidika nadrobnosti oblikovanja strukture ločujemo makro- in mikroorganizacijsko strukturo. Zadnje čase pogosto srečujemo tudi pojem mezoorganizacijska struktura. Makroorganizacijska struktura je temeljna zgradba delovne organizacije, zasnovane na znanih kriterijih, izhajajočih iz ZZZ. Med makroorganizacijske enote prištevamo pri nas vse osnovne TOZD in DS. Zanje smo se opredelili na referendumu 5. oktobra 1977. Mikroorganizacij-

ska struktura pa predstavlja konkretno oblikovanje in razporejanje organizacijskih zmogljivosti znotraj makroorganizacijskih enot. Razultat oblikovanja mikrostrukture je med drugim tudi določeno število delovnih mest z vsemi pripadajočimi karakteristikami. Z mezoorganizacijsko strukturo označujemo vmesno stopnjo med makro- in mikrostrukturno.

Organizacijska teorija je razvila različne organizacijske strukture, ki jih v grobem razvrstimo v naslednje skupine:

- linijske,
- funkcionalne,
- linijsko štabne,
- interakcijske in
- kombinirane.

Nobena od naštetih struktur ne ustreza v celoti samoupravnim socialističnim odnosom, vendar pa moramo hkrati tudi poudariti, da organizacijska teorija še ni razvila našim specifičnim razmeram ustreznega modela organizacijske strukture.

V pravilniku o enotni metodologiji oblikovanja organizacije in kataloga del, ki je tudi predmet širše razprave, smo kot standardne oblike strukture opredelili linijsko, štabno in projektno organizacijsko strukturo. Obe smo že do sedaj bolj ali manj uspešno uporabljali. Manj uspešno ocenjujemo zato, ker ugotavljamo, da je premnogim organizacijam samo sredstvo za doseg višjega ranga, ne pa sredstvo za učinkovito doseganje zastavljenih ciljev. S takim »zloračnanjem« delamo seveda organizaciji medvedjo uslugo, jo izrinjamo iz naše delovne prakse ter jo podzavestno opredeljujemo kot kapitalistično kategorijo. Nema lokrat se lahko prek dnevnih občil seznanjamo, da je naša delovna učinkovitost, kljub dobri tehnični opremljenosti, še vedno premajhna. Mnogi ugotavljajo, da je precej rezerv v naši notranji neurejenosti; to pa je dokaz, da ima tudi v samoupravni družbi organizacija svoje mesto.

V železarni imamo že sedaj zakonjeno organizacijo, vendar so v razdobju nastale številne spremembe v poslovanju, ZZZ pa je prav tako prinesel veliko novosti. Z novo načrtano organizacijo, ki naj bi brez večjih sprememb veljala naslednjih pet let, želimo torej poravnati vsa ta neskladja, hkrati pa doseči večjo kvaliteto in s tem osnovo za prihodnjo organizacijsko gradnjo.

Struktura je načrtana za vsako temeljno organizacijo in delovno skupno ločeno, kar bo v nadaljnjem omogočalo svobodnejši organizacijski razvoj vsake TOZD. Z vidika vsebine gradivo vključuje štiri bistvene organizacijske komponente, in sicer: dejavnosti, notranjo strukturo TOZD z vsemi posebnostmi, funkcionalne povezave ter organizacijsko shemo. Uvodoma smo skušali podati nekaj splošnih ugotovitev obravnavane poslovne funkcije oz. skupne značilnosti, veljavne za vse makroenote v DO. Pri oblikovanju nove organizacije so poleg službe za organizacijo, oz. strokovnega teama, s svojimi predlogi in sugestijami tvorno sodelovali tudi predstavniki TOZD in

DS, katerim se ob tej priliki zahvaljujemo. Sedaj je vrsta na nas vseh, da gradivo kritično preučimo ter s svojimi konstruktivnimi pripombami prispevamo svoj delež h kvaliteti.

Preden zaključimo, naj poudarim, da to nikakor ni končano delo. Kar imamo, moramo jemati le kot osnovo za nadaljnjo graditev. Vseskozi si moramo prizadevati za vnašanje novih prijemov, detajlnejše definiranje delovnih razmejitev ter tekoče prilagajanje novim zahtevam, ki jih postavlja pred nas delovna praksa. Vse to pa ne sme ostati le dogovor na papirju, temveč naša vsakdanja praksa.

Beno Trdin

Priprave na 40-letnico II. konference KPS v Joštovem mlinu

Proslavljanje jubilejev KPJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov je, tako kot drugod, tudi v Celju v vsem letošnjem letu vključeno v vsako proslavo, ki je bila v Celju do sedaj organizirana. To je eden temeljnih dogovorov, sprejetih na organizacijskem odboru za pripravo proslav partijskih in sindikalnih jubilejev in se tudi do segaj dosledno izvaja.

Osrednja proslava teh jubilejev bo povezana v Celju s 40-letnico II. konference KPS in bo 22. septembra 1979 ob 11. uri v Joštovem mlinu oziroma v njegovi neposredni okolici. Za osrednjo proslavo, na kateri pričakujemo udeležbo najvidnejših republiških funkcionarjev, udeležencev II. konference KPS, delegacij iz regije in ostalih občin SR Slovenije ter več tisoč obiskovalcev, je pripravljen osnutek programa, ki bo tematsko naslojen na omenjene jubileje in partijsko konferenco v Joštovem mlinu. Obenem bo izražal pripravljenost delovnih ljudi in občanov varovati pridobitve revolucije in socialističnega samoupravljanja.

Program bodo izvedli pretežno amaterski kulturni delavci iz Celja (pevski zbor, godba na pihala, recitatorji, plesna skupina, mladina — prostovoljci TO in orkester bobnov kadetske šole iz Tacna). V pripravah na osrednjo proslavo je v zaključni fazi adaptacija Joštovega mlina. Potekajo

priprave na ureditev okolice. V samem Joštovem mlinu bo na predvečer proslave odprta spominska soba II. konference KPS, katere ureditev pripravlja muzej revolucije. Poleg tega predvidevamo, da bo v petek, dne 21. 9. 1979, v popoldanskih ali večernih urah na Tomšičevem trgu organiziran promenade koncert.

Poleg tega bo v Celju vrsta sporednih prireditev, ki bodo v septembru dajala mestu in občini slavnostno obeležje in bodo tematsko vezana na proslavljanje jubilejev. Tako bo muzej revolucije pripravil razstavo v počastitev 60-letnice KPJ, ki bo odprta dne 19. 9. 1979. Osrednja knjižnica bo 18. 9. 1979 v prostori osrednje knjižnice odprla razstavo o delu in življenju E. Kardelja. Dne 9. 9. 1979 bo na stavbi KS Pod gradom odkrita spominska plošča, ki bo obeleževala kraj ustanovitve zveze delovnega ljudstva. V pripravi je izdelava transverzale »Od pomnika do pomnika v revoluciji«, kjer bodo obeležena vsa pomembna mesta iz predvojne in medvojne revolucionarnega obdobja. Vsem srednjim in osnovnim šolam smo priporočili, naj v septembru v okviru učnega programa oziroma programa dela izvenšolskih aktivnosti namenijo posebno pozornost razvoju delavskega gibanja, zveze komunistov

(Nadaljevanje na 2. strani)

Proizvodnja slovenskih železarn v mesecu juliju

Podatki o proizvodnih dosežkih za julij kasnijo prav zaradi istega vzroka, kot je naveden za glavno opravičilo slabih rezultatov. Velika odsotnost zaradi planiranih, neplaniranih ali slabo planiranih dopustov ter velika bolezenskega odsotnost so navedeni kot glavni povzročitelji za zastoje v proizvodnji in za neizvršene proizvodne naloge. Podaljšana popravila in prekomerni zastoji so tudi posledica prekomerne odsotnosti z dela. Julij je eden izmed letnih mesecev, ki so vedno med manj uspešnimi in tako tudi letošnje ni izjema ter je komaj kaj boljši, kot je bil preteklo leto. Da je res tako, bomo primerjali letošnje in lanske podatke iz julija.

Proizvodnja surovega železa je bila dobra in so mesečni proizvodni načrt izvršili na jeseniških plavžih 107 % in na štorskem elektroplavžu celo 121 %. Skupaj je bila načrtovana proizvodnja presežena za 10 %. V lanskem juliju je bila še malo boljša, in sicer na Jesenicah za okoli 1.300 ton in v Štorah za 140 ton.

Proizvodnja jekla je bila slaba ter je mesečni načrt izvršen s 94 %. V ravenski jeklarni so delali dobro in mesečni načrt presegli za 4 %. Tudi v Železarni Štore so izvršili in presegli operativni plan za obstoječo električno obločno peč, nova pa je nedokončana in bo proizvodnja še nadalje kasnila. V jeseniški jeklarni so imeli večji zastoj na Lectromelt peči, v SM jeklarni so pa zaradi nepredvidenih popravil obratovali z manj pečmi,

kot so načrtovali; konec meseca dva dni celo samo s tremi pečmi. Letošnja proizvodnja surovega jekla v juliju je bila vseeno okoli 100 ton večja kot v istem mesecu lani.

Blagovna proizvodnja je bila v železarnah letos za 1.200 ton večja, ne lani in niti letos pa ni bil dosežen mesečni načrt. Izvršitev je bila:

	julij 1978	1979
	%	%
Jesenice	83	87
Ravne	92	109
Štore	102	89
Skupno železarne	89	92

Vzroki: prekomerni vzdrževalni zastoji na napravah in odsotnost z dela. Velika popravila: priprave, izvajanje ali uvajanje proizvodnje na remontu.

Skoraj v enakem odnosu je bila realizirana julijska proizvodnja tudi pri predelovalcih:

	julij 1978	1979
	%	%
Plamen	74	99
Veriga	81	108
Tovil	89	94
Žična	104	67
Skupaj predelovalci	89	92

Skupno je bil za SOZD Slovenske železarne lanski rezultat 89 % mesečnega načrta, letošnji je boljši in znaša 92 %; če bi tako še naprej napredovali, bi čez nadaljnja tri leta lahko že izvršili julijski načrt blagovne proizvodnje.

Mesečni količinski plan izvoza ni bil v železarnah dosežen, kljub velikemu izvozu Železarne Štore. Ker sta Veriga in Žična visoko presegli količinski načrt izvoza, so ga tudi predelovalci izvršili, kar je bilo pa premalo, da bi znašal skupen rezultat več kot 96 %. V lanskem juliju je znašal izvoz 3.535 ton in 176 traktorjev, letos pa 6.311 ton in 240 traktorjev. Vsekakor bistveno bolje, saj je letošnji izvoz po sedmih mesecih kar 37 % večji, kot je bil v enakem obdobju lani. Z vrednostjo izvoza smo nekaj na slabšem, ker je bil mesečni načrt dosežen le 83 %. Po sedmih mesecih je letošnja vrednost izvoza za 27 % višja od vrednosti izvoza v enakem obdobju lani, po kvalitetni strukturi pa malo zaostajamo.

Podobno rezultatom izvršitve načrta blagovne proizvodnje tudi eksterna realizacija ni bila dobra. Po delovnih organizacijah so dosegli mesečno načrtovane vrednosti prodaje zelo različno: Železarna Jesenice 92 %, Železarna Ravne 101 %, Železarna Štore 96 %, Plamen Kropa 90 %, Tovil Ljubljana 111 %, Veriga Lesce 97 % in Žična Celje 167 %. Zaostanek realizacije večjih delovnih organizacij je pomaknil skupno izvršitev na 96 %.

Letošnja realizacija z lanskolletno ni primerljiva.

Za zaključek lahko samo še enkrat napišem, da dosežki iz julija niso dobri in da so še poslabšali rezultate iz polletja. Stvari ne smemo posploševati. Ponekod dosegajo zadovoljive rezultate, drugje se problematika iz meseca v mesec ponavlja ob enako slabih dosežkih. V avgustu bodo še dopusti. Na vročino se ne bo

dalo več veliko sklicevati. Velikih popravil mora že tudi enkrat zmanjkati za opravičilo slabih rezultatov blagovne proizvodnje. Težave pa bodo še prišle, tudi take, s katerimi ob sestavljanju letnega načrta proizvodnje nismo računali.

Milan Marolt

Obisk predsednika Gospodarske zbornice Jugoslavije, tov. Ilije Vakića v Železarni Štore

Konec meseca avgusta se je predsednik Gospodarske zbornice Jugoslavije, tov. Ilija Vakić, mudil več dni v Sloveniji, kjer je obiskal tudi več delovnih organizacij. Tako je prišel tudi v našo delovno organizacijo v torek, 28. avgusta z namenom, da se spozna s problematiko našega gospodarjenja, da si na kratko ogleda nekatere proizvodne obrate, predvsem pa, da se informira o naši najbolj pereči problematiki, to je položaju TOZD tovarne traktorjev.

Cas, odmerjen za obisk v naši delovni organizaciji, je bil zelo kratek, saj je trajal le 1 uro in pol, tako da smo morali pohiteti tako z ogledom obratov, kot tudi v samem razgovoru. Predsednika Vakića so spremljali: podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, tov. Lojze Fortuna ter predstavniki Medobčinske gospodarske zbornice, skupščine občine in izvršnega sveta občine Celje. S strani delovne organizacije so predsednika Vakića in njegove spremljevalce sprejeli člani poslovnega odbora ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij in delavskega sveta delovne organizacije.

Ogled je obsegal elektro jeklarno, valjarno II, mehansko obdelavo in tovarno traktorjev. Po končanem ogledu je bil razgovor v sejni sobi tovarne traktorjev, kjer so bili prisotni tudi člani koordinacijskega odbora te temeljne organizacije združenega dela.

Predstavniki delovne organizacije so tovariša Vakića seznanili z gospodarskim stanjem in razvojem naše delovne organizacije, posebej pa še o problematiki TOZD tovarne traktorjev, ki je v prvem polletju končala svoje poslovanje z večjo izgubo. Našteti so bili elementi, ki so prispevali k tej izgubi, predvsem velik razkorak med prostim oblikovanjem cen sestavnih delov komponent in končnim izdelkom, to je traktorja, nadalje v premajhni doseženi proizvodnji, ki ne bo dosegla planirane količine, kakor tudi o še vedno nerešenem problemu visokih carinskih obremenitev, zlasti za tiste dele komponent, ki se ponovno vračajo v izvoz v sestavljenem sektorju.

Predsednika Vakića je predvsem zanimalo, kako so urejeni odnosi med proizvajalci traktorjev v Jugoslaviji, med kooperanti za traktorsko proizvodnjo in možnosti unifikacije posameznih delov, kar bi lahko pocenilo tudi našo proizvodnjo traktorjev. V odgovoru smo mu pojasnili postavljena vprašanja, kjer smo predvsem poudarili, da je precej kooperantov v Jugoslaviji, ki delajo za večino ali vsaj za več proizvajalcev traktorjev, tako da je določena višjeserijska proizvodnja že prisotna, seveda pa specifični elementi, kakršne zahteva naš traktor, ne morejo biti v celoti poenoteni.

Govorili smo tudi o problemu velikega uvoza cenejših traktorjev iz Poljske, Češke in Sovjetske zveze. Kar bo treba gledati na že dosežene zmogljivosti domače traktorske proizvodnje reševati tako, da se bo uvoz zmanjševal v okviru dejanskih potreb pri plasmaju traktorjev v Jugoslaviji. Tov. Vakić je posebej poudaril, da se bo potrebno o teh problemih intenzivneje pogovoriti tudi v okviru Gospodarske zbornice, pri čemer je posebej podčrtal, da je potrebno vložiti vse napore v to, da se problem traktorske proizvodnje reši, istočasno pa je poudaril tudi, da problematika traktorjev ne sme vplivati na prizadevanja štorske železarne pri proizvodnji čim kvalitetnejšega jekla ter za čimprejšnje dokončanje investicij, ki so v teku (elektro obločna peč, žarilnica).

Na koncu je tovariš Vakić še poudaril, da bi se bilo potrebno v naslednjih dneh aktivno vključiti v oblikovanje novih planskih dokumentov tako za resolucijo in gospodarske načrte za leto 1980 ter tudi srednjeročnega obdobja, posebej pa je še izpostavil problematiko, na katero moramo biti v naslednjih letih zelo pozorni, to je problem količin in cen vseh vrst energije.

D. B.

PRIPRAVE NA 40. OBLETNICO

(Nadaljevanje s 1. strani)

in pomembnim dogodkom iz revolucije. V izdelavi so spominske značke, pripravljena je tudi brošura, ki bo izšla ob 40-letnici II. konference KPS v Joštovem mlinu. Knjižarnam v Celju in nekaterim drugim večjim delovnim organizacijam (trgovskim), smo priporočili, da v septembru ustrezno uredijo izložbe v mestu. V urejanje okolja se bodo seveda vključile Komunalna skupnost, KS Medlog in mladina s prostovoljnimi delom. V ta sklop sodi tudi dramsko delo »Rdeči mlin«, ki ga bo predvidoma v decembru 1979 izvedlo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja.

Organizacijam združenega dela priporočamo, da v septembru pripravijo svečane seje samopravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, na katerih bi obeležili in počastili letošnje jubileje. Zagotovile naj bi tudi primerno ureditev lastnega okolja (zastave, parole) in organiziran prihod čimvečjega števila svojih delavcev na slavnostni prostor ob Joštovem mlinu.

Iz informacij obč. sveta ZSS Celje

September 1950

Letos mineva 29 let, skoraj tri desetletja, ko smo v Štorah izvolili prvi delavski svet in tako zaorali ledino samoupravljanja tudi v našem kolektivu.

Temeljni zakon o delavskem samoupravljanju je Zvezna ljudska skupščina sprejela 27. junija 1950. S tem pomembnim zakonom se je prvič v zgodovini delavskega gibanja izpolnilo znano revolucionarno načelo »TOVARNE DELAVCEM«.

V Železarni Štore so bile volitve v prvi delavski svet 6. septembra 1950. Prvo zasedanje izvoljenih predstavnikov v delavski svet je bilo 13. septembra 1950, na katerem so izvolili za prvega predsednika tov. TUGOMERJA VOGO. Na tem zasedanju je bil izvoljen tudi upravni odbor delavskega sveta, za predsednika pa Franc Spolenak.

Na posebni proslavi, 17. septembra 1950 so bili svečano predani ključni tovarne, predsedniku delavskega sveta. Izročil mu jih je generalni direktor direkcije za črno metalurgijo ing. Viktor Kotnik.

S tem dejanjem so bile pred organe upravljanja in celotni kolektiv postavljene odgovorne naloge tako po vsebini kot po obsegu. Če se ozremo na prehojeno pot oziroma na pretekla leta, kaj hitro ugotovimo, da smo v treh desetletjih samoupravljanja storili in dosegli več kot pa v enem celem stoletju 1845—1950. Naš samoupravni socialistični razvoj pa gre naprej, ne miruje, temveč utira nove, popolnejše oblike, v katerih delavec resnično postaja neločljivi člen v verigi upravljanja in odločanja.

S tem kratkim zapisom na zgodovinski dogodek naj vas spomnim še na nekatere pomembne mejnike našega samoupravnega razvoja:

27. 6. 1950 — Zvezna ljudska skupščina sprejela Temeljni zakon o delavskem samoupravljanju

6. 9. 1950 — Izvoljen prvi delavski svet Železarne Štore

13. 9. 1950 — Prvo zasedanje delavskega sveta — izvoljen prvi upravni odbor

17. 9. 1950 — Svečana predaja ključev tovarne predsedniku delavskega sveta

20. 12. 1960 — Izvoljeni prvi obratni delavski sveti ter začetek uvajanja ekonomskih enot

20. 9. 1961 — Delavski svet sprejel razvojni investicijski program železarne

15. 7. 1966 — Sklep delavskega sveta o prehodu na 42-urni delovni teden

15. 9. 1969 — Referendum za združitev v združeno podjetje Slovenske železarne

30. 9. 1969 — Svečan podpis pogodbe o združitvi v združeno podjetje Slovenske železarne

9.—11. 4. 1973 — Zbori delovnih ljudi sprejemajo sklepe o ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela in organizacije skupnih služb

5. 10. 1977 — Na referendumu sprejet sklep o oblikovanju novih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti iz skupnih služb

27. 8. 1979 — Na referendumu delavcev temeljne organizacije jeklarne — valjarne sprejet sklep o ustanovitvi temeljnih organizacij jeklarne, valjarne I, valjarne II in jeklovlek

Na koncu pa še to. Krajevna konferenca SZDL Štore je sprejela sklep, da naj bi 13. ali 17. september v bodoče praznovali kot krajevni praznik. V okviru teh pomembnih datumov so se odločili, da bodo odprli novo knjižnico »na Lipi« v domu ljudske tehnike.

Obisk predstavnikov družbeno-političnih organizacij občine Celje v Štorah

Dne 20. avgusta je bil v Štorah sestanek predstavnikov DPO občine Celje s predstavniki DPO Železarne Štore, vodstvom DO in vodstvi TOZD, ki so v prvem polletju poslovali z izgubo.

Namen sestanka je bil predvsem obravnavati problematiko poslovanja prvega polletja in sanacijskih ukrepov za izboljšanje poslovanja.

Največ pozornosti je bilo posvečeno problematiki proizvodnje traktorjev. Obravnavani so bili vzroki izgube, kakor tudi učinki sanacijskega programa. Ugotovljeno je bilo, da večina ukrepov v prvem polletju ni prispevala k izboljšanju položaja, ker so bili ti, med katere sodi predvsem sprememba prodajnih

cen, tako na domačem tržišču kot v izvozu izvršeni šele konec junija in bodo prišli do izraza v drugem polletju.

Predstavnikom DPO občine smo posredovali sanacijske ukrepe, ki so še v fazi obravnavanja pri zveznih organih v Beogradu in katerih rešitev se pričakuje v septembru.

Skupna ugotovitev vseh prisotnih je bila, da je proizvodnja traktorjev v Štorah potrebna iz vidika ožje in tudi širše družbene skupnosti in da je potrebno pri sanaciji te proizvodnje angažirati v največji možni meri vse dejavnike, od TOZD TT, DO Železarne Štore prek občinskih forumov do republike.

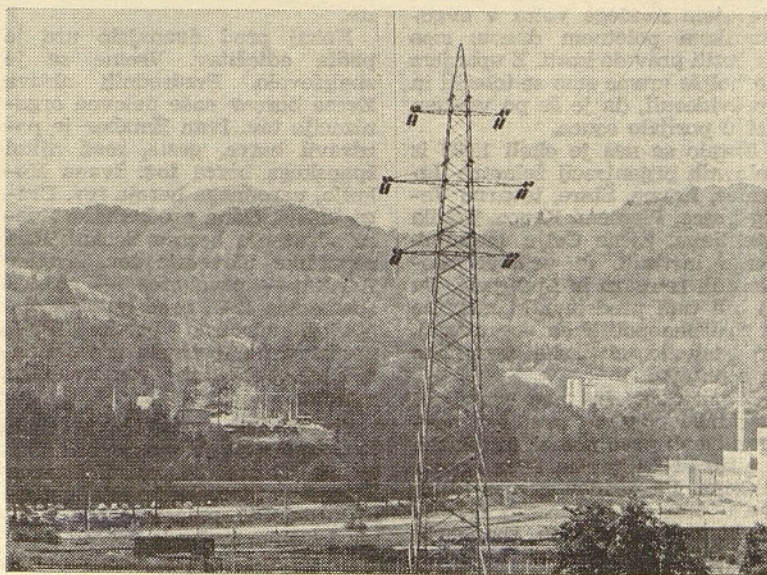
Slavko PLEVNİK, dipl. ing.

Kaj pričakujemo od II. polletja

Komaj smo zaključili razpravo polletnega obračuna proizvodnje, že smo načrtali proizvodnjo za september. Obdobje dopustov je mimo in tudi tista delovna mesta, katerih opravila je možno za krajši čas odložiti, so ponovno zasedena, s tem pa je pripravljenost za delo z vidika priprave, vodenja in izvrševanja nalog toliko bolj popolna.

ktivnost večja do trenutka, ko bo pričela normalno obratovati nova koračna peč, ki je v gradnji.

Optimizem, ki je v naši TOZD prisoten povsod, je bil prevelik, ko smo načrtovali, da bo električna obložna peč pričela poizkusno obratovati v avgustu, da bi že imeli žarilne zmogljivosti zagotovljene v septembru ter da bo prva faza rekonstrukcije va-

Nova vez dotoka električne energije za potrebe jeklarne II

V prvem polletju oziroma v osmih mesecih poslovanja smo v naši temeljni organizaciji izvrševali naloge v skladu z gospodarskim načrtom. Manjša odstopanja v količinski proizvodnji imajo opravičilo v spremembi asortimentne proizvodnje, v neugodni kvaliteti gredic, ki smo jih nabavljali iz uvoza oziroma pri jugoslovanskih železarnah. Kljub ustavitvi SM jeklarne v decembru prejšnjega leta nam vseskozi primanjkuje delavcev v valjarni I in v valjarni II. Stalež delavcev v valjarni II je dosegel takšno stopnjo, da je 22 delavcev manj, kot jih predvideva gospodarski načrt in je še komaj možno organizirati osnovno proizvodnjo, to je brez del, ki omogočajo varnost proizvodnje v predstojećem obdobju. Posebne težave bodo nastopile, ko bo odpotovala skupina delavcev, ki je določena za spuščanje v pogon valjarne, v Tripolis. To bo predvidoma v začetku oktobra.

Letošnje leto je za TOZD jeklarn in valjarn eno najtežjih obdobj v bližnji preteklosti in to predvsem iz razloga, ker dograjujemo elektro jeklarno, žarilne zmogljivosti in jeklovlek ter rekonstruiramo valjarno I. Gredic, ki sicer ne ustrezajo potrebam tehnoloških poti in zahtevam kupcev, bo že septembra primanjkovalo in bo potreba po spreminjanju programov valjanja vedno več. Ob tem ne moremo pričakovati optimalnih količin proizvodnje, niti ugodnih izplenov, s tem pa tudi ne primerne finančne rezultata. Valjarna I je v fazi rekonstrukcije in s predelano potisno pečjo dosegla za 20 % nižjo proizvodnjo. Ne pričakujemo, da bo produk-

ljarna I izvršena konec avgusta. Veliko subjektivnih faktorjev in le malo objektivnih je prispevalo, da lahko predvidevamo, da bomo elektro obložna peč preizkusili v hladnem pričetku oktobra in da v najboljšem primeru lahko predvidevamo poizkusno obratovanje druge električne obložne peči v novembru. Težave pri montaži žarilne peči firme EBNER, ki jo vrši KLEMOS Lenar, so vse večje in očitno je, da je montaža tega objekta prevelik zalogaj za manj izkušeno podjetje, kot je Klemos. Z veliko zamudo in s skupnimi močmi Železarne Štore, Metalne Maribor in nadzornih organov firme Ebner predvidevamo, da bo žarilna peč pripravljena za poizkusno obratovanje v oktobru.

Gradnja koračne peči v valjarni I se je ustavila, preden se je sploh pričela. Vendar je tudi sanacija podpornega stebra urejena in gradbena dela na temelju peči potekajo normalno, tako da začetna zamuda, po izjavi predstavnikov Ingradra Celje, ne bo vplivala na dokončanje potrebnih del. Izdelava peči pri firmi CER Čačak kasni že 7 mesecev in upamo, da bodo pogoste intervencije, dogovori, pa tudi pritiski na vodstvo CER omogočili, da bo oprema prispela v septembru in da bo montaža zaključena do konca leta. Enako predvidevamo, da bo dograjena žerjavna proga, urejena cesta skozi SM jeklo in urejen cestni promet.

Za jeklovlek je ponovno izdelan projekt, ki je prilagojen novim zahtevam oziroma spremenjeni tehnologiji. Manjša oprema je naročena in bo prispela

(Nadaljevanje na 4. strani)

Srečanje borcev NOV Slovenskih železarn

Dne 25. avgusta smo se na Svetini sedmič srečali borci NOV Združenega podjetja Slovenskih železarn. Kolone borcev, mladine, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in delovnih organizacij so se vzpenjale od križišča pri spomeniku padlim borcem na Svetini proti Domu železarjev. Razočarani in z neprikrito ihto smo gledali meglene, temne oblake, iz katerih je vztrajno rosilo, tu in tam pa se je pošteno ulilo. Nevajeni mrzlega vetra v avgustovskem poletnem dnevu, smo ga čutili prav do kosti. Z upanjem na boljše vreme smo se tolažili in predvidevali, da je še po vsakem dežju posijalo sonce.

Zbralo se nas je okoli 1.400 iz delovnih organizacij železarn Jesenice, Ravne, Štore, tovarne Verig Lesce, Plamena Kropa, Tovila Ljubljana, Zične Celje, Metalurškega instituta in vodstva Slovenskih železarn iz Ljubljane. Tu so bili tudi predstavniki mladine in družbenopolitičnih organizacij, predstavniki občinske skupščine in republike.

Premraženi in nepripravljeni na takšno vreme smo vsi povprek iskali prvo pomoč in tolažbo v pitju vroče kave, šilca žganja ali vina. Pa vendar smo se kljub vsem tem nevšečnostim kmalu znašli, našli prijatelje, znance in nekdanje soborce, tovariše, s katerimi se že dolgo nismo srečali. Vsako tako srečanje je lepo, enkratno doživetje.

Organizacijski odbor je imel hude skrbi. Težko je bilo odgovorjati na vprašanja, kaj bo, če bo še deževalo, ali bi začeli s proslavo po predvidenem programu, bi ga skrajšali?

Celjski Komorni zbor, od katerega smo pričakovali lepe pesmi, nas je povsem upravičeno zapustil. V takem vremenu ni bilo mogoče nastopiti. Tudi naši godbeniki so imeli težave, vseeno so kljubovali dežju in s koračnicami pričakali prišlece posameznih delovnih organizacij. Odpadel je

recital Ljudskega gledališča iz Celja in pozdrav pionirjev osnovne šole iz Štor. Organizator srečanja je želel nekdanjim borcem in gostom podati čim več kulturnega programa, pa v takem vremenu res ni bilo mogoče. Odpadli so preleti letal in skoki padalcev.

Nekdanji borci pa so odšli na spominska obeležja bojev, na grobove padlih borcev na Svetini in Javorniku. Tu so položili vence in se poklonili njihovemu spomenu.

Nekaj pred dvanajsto uro je padla odločitev. Vreme se je zboljševalo. Predsednik aktivna Zveze borcev naše delovne organizacije tov. Ivan Žmahar je pozdravil borce, goste, med njimi španskega borca tov. Ivana Korkalja, narodnega heroja tov. Dražga Masla, člana predsedstva Zveze združenja borcev Socialistične republike Slovenije tov. Arigler Adolfa — prvoborce — nosilce spomenice 1941, predstavnike občinskih združenj borcev NOV, predstavnike občinske skupščine, družbenopolitičnih organizacij in mladine.

Po kratkih uvodnih besedah tov. Žmaharja je spregovoril član aktivna Zveze borcev Železarne Štore tov. Starc Milko, diplomirani inženir. V svojem govoru je opisal namen srečanja borcev NOV Slovenskih železarn, sicer pa citiramo nekaj izvelečkov:

»Tudi letos smo se zbrali borke in borci Slovenskih železarn tu na Svetini z namenom, da obudimo spomine na slavne dni narodnoosvobodilne borbe, da poglobimo prijateljstvo in se tovariško med seboj še bolj povežemo. Naše sedmo srečanje sovpadajo s praznovanjem pomembnih zgodovinskih jubilejev. Preteklo je namreč šestdeset let od ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije, Zveze komunistične mladine Jugoslavije, revolucionarnih delavskih sindikatov in štirideset let, ko je prevzel vodstvo partije tovariš Tito.«

V nadaljevanju je podkrepil junaški boj jugoslovanskih narodov proti okupatorju, posebej v letih, ko sta bila nemški nacizem in italijanski fašizem na višku svoje moči. In kako je bilo pri nas na Štajerskem:

»Kot prva izmed slovenskih partizanskih enot je bila 20. julija 1941. leta, na pobudo Pokrainskega komiteja Komunistične partije Slovenije za Štajersko, ustanovljena CELJSKA ČETA. Celjska četa se je formirala na Resevni, dober streljaj od Svetine, njen prvi komandir pa je postal Franjo Vrunč-Buzdo, nato pa Peter Stante-Skala. To je bil začetek oboroženega odpora proti nemškemu okupatorju v teh krajih, ki se je vse bolj širil na široko območje Kozjanskega. Ustanovljena je bila Kozjanska četa, nato bataljon, ki je leta 1944 prerasel v odred. Ta je poleti izbojeval obširno svobodno ozemlje, ki je segalo do občine Celja.

Številnim akcijam, ki jih je izvedla Celjska četa, je sledil močan protitudar enot in jo s pomočjo izdaje avgusta 1941 razbil. Enako usodo je doživela tudi 1942. leta Kozjanska četa.

Teror okupatorja je bil vse hušji. Pričeli so z masovnimi aretacijami in zapiranjem v »celjski stari Pisker«, streljanjem talcev in transportiranjem v taborišče smrti. Zaradi izdaje so Nemci 1942. leta odkrili skoraj vse sodelavce in aktiviste OF. Osvobodilno gibanje je bilo močno omajano, ne pa tudi uničeno. Formirale so se nove enote na širšem kozjanskem področju.

Masovno so zaželeli naši gozdovi po prihodu slavne XIV. divizije, ki je v noči med 13. in 14. februarjem prešla preko Svetine proti Dramljam in Pohorju ter sejala val splošnega odpora na Štajerskem. S tem je bil dosežen cilj glavnega štaba, ko je določil za pohod na Štajersko XIV. divizijo, ki je imela bogate vojaške izkušnje in prekaljene borce. Njena naloga je bila mobilizacija in okrepitev osvobodilnega gibanja na Štajerskem, Koroškem in Prekmurju. V tem času so se začeli prebivalci v teh krajih masovno vključevati v kozjansko četo, ki je prešla v sestav kozjanskega odreda in druge enote narodnoosvobodilne borbe.

Dne 8. maja 1944 je Kozjanski odred pod poveljstvom komandanta Marjana Jerine uničil postojanko tu, na Svetini, ter likvidiral vodjo postojanke, gestapovca Himmerja.

Marca meseca 1945 je prišel na ta teren II. bataljon Kozjanskega odreda pod vodstvom komandanta Andija Šepetavca in se tu zadrževal z nalogo nadziranja premikov okupatorjevih čet v okolici Celja. Prekasno obvestilo kurirja, takrat 14. marca, je imelo za posledico obkolitev bataljona, ki je štel 120 borcev, s posebnimi enotami nemške vojske za boj proti partizanom. V srđiti bitki je izgubila življenje tretjina borcev bataljona s komandantom na čelu. Padla je tudi sekretarka okrožnega komiteja Cvetka Jerin in član komiteja Dušan Lah. Tako so padale številne žrtve po celi Sloveniji na samem pragu svobode.

Tovariš Starc je zelo nazorno prikazal politično situacijo in ugled Jugoslavije v svetu. Dotaknil se je gospodarske dejavnosti doma in burnih inflacijskih pojavov v svetu, ki se močno odražajo tudi v našem gospodarstvu. Zelo lepo je prikazal minula prizadevanja naše družbe in aktivnosti naših borcev.

»V teh treh in pol desetletjih je naša družba izbojevala velike zmage v miru in izgradnji dežele, vse v cilju za boljše življenje delovnega človeka, kar je osnovni cilj socialistične revolucije. Na ruševinah starega družbenega reda in razdejane domovine je zrasla cvetoča samoupravna in resnično sodobna družbena skupnost naših narodov in narodnosti.

Mi borci, ki nas je še 580 v Slovenskih železarnah aktivno zaposlenih, kar je 100 manj kot leto poprej, še vedno aktivno in tvorno delujemo pri graditvi našega socialističnega samoupravnega razvoja. Zavedamo se, da smo še kako potrebni in da z našim ustvarjalnim delom ustvarjamo lepši jutri. Četudi nas je majhno število, saj predstavljamo manj kot 4% zaposlenih v Slovenskih železarnah, pa je naš delovni prispevek še vedno pomemben. Četudi je osip naših vrst neizbežen, moramo skrbeti, da bo s prenosom revolucionarnega duha na mladi rod dediščina NOB trajna.

Uspehi, ki smo jih v zadnjih letih dosegli v naši delovni organizaciji ali v sestavljeni organizaciji združenega dela slovenskih železarn, so lepi in zavirljivi.

Tovariš Starc je med ostalim povedal, kakšen dvig smo dosegli s povečevanjem in strukturalnim spreminjanjem proizvodnje, ekonomiziranjem poslovanja, s pridruženjem predelovalnih delovnih organizacij ter kakšen je srednjeročni program:

»Pred nami je odgovorna naloga — izdelava srednjeročnega programa za obdobje 1981 do 1985. Zastavljeni projekti in naložbe predvidevajo proizvodnjo milijon ton kvalitetnega in plemenitega jekla, ki bi ga več kot polovico plasirali znotraj sestavljene organizacije slovenskih železarn in v drugih organizacijah združenega dela kovinske industrije v republiki.

Velike so naše naloge in obveze do porabnikov naših izdelkov v tem srednjeročnem obdobju, ki jim moramo vsi posvetiti največjo pozornost. To bo terjalo velike napore in vlaganja v proizvodnjo in razvoj ter modernizacijo tovarn ter objektov družbenega standarda. V teh prizadevanjih moramo biti tudi v bodoče borci v prvi vrsti.

Svoj govor je zaključil: »Končno želim poudariti, da je danes kot včeraj osnovna dolžnost nas borcev NOV, mladine in vseh pošteno mislečih državljanov, da nadaljujemo z revolucionarnim delom na vseh področjih gospodarstva in družbenopolitičnega življenja. Nadalje, da še naprej krepimo priprave na splošni ljudski odpor pod geslom »Nič nas ne sme presenetiti« in da čuvamo bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti.«

R. V.

Kaj pričakujemo od II. polletja

(Nadaljevanje s 3. strani)

do konca leta. Zatika se pri gradnji hale, ki je osnovni pogoj, da se bodoča temeljna organizacija jeklovleka normalno razvija tako v tehnološkem in organizacijskem smislu, kot v smislu normalnih delovnih pogojev.

Na osnovi situacije, v kateri se nahaja danes železarna, je manj verjetnosti, da bi bilo možno pričeti z gradnjo objekta jeklovleka še v letošnjem letu.

Iz navedenega sledi, da bo do konca poslovnega leta potrebno vložiti maksimalne napore na področju tehnologije, organizacije in ekonomskih ukrepov, da bi zaključili obračunsko obdobje tako, kot smo to predvideli z gospodarskim načrtom. Koordinacijski odbor temeljne organizacije, delavski svet, izvršni odbor sindikata, sekretariat osnovne organizacije ZK in predsedstvo mladine redno razpravljajo o problemih, ki nas spremljajo,

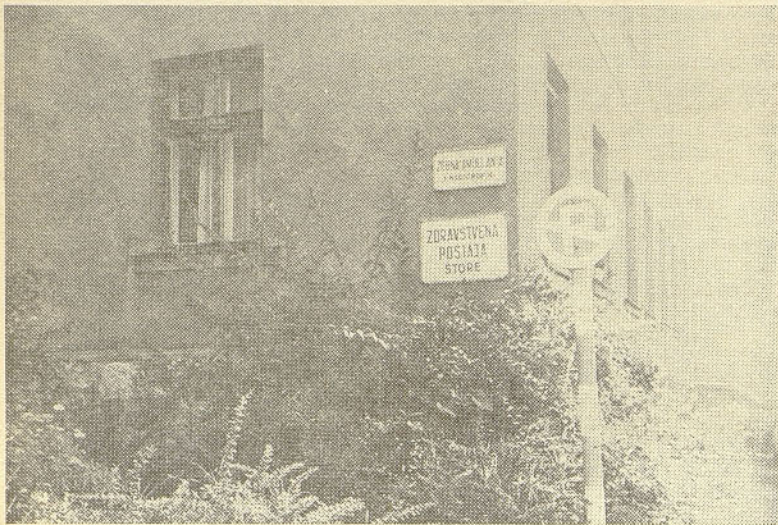
skupno prevzemamo ustrezne ukrepe, da bomo tudi to leto zaključili uspešno in tako, da bomo imeli osnovno normalen pričetek proizvodnje v prihodnjem letu, ki obenem pomeni tudi spremenjeni način samoupravnega organiziranja.

Referendum, ki je bil 27. avgusta, je uspel. To pomeni, da so se delavci TOZD jeklarn in valjarn odločili za dokončno samoupravno organiziranost v skladu z zakonom o združenem delu in da ustanovljamo štiri temeljne organizacije, ki bodo sicer v prihodnje poslovale vsaka zase, vendar pa bo tehnološka povezanost tisti element, ki bo dnevno povezovala delavce na vseh področjih, kjer bo potrebno združiti moči oziroma se samoupravno dogovarjati, da bi dosegali boljše poslovne rezultate in pravičnejšo delitev.

Vodja TOZD jeklarn in valjarn
Ferdo HALER. ing. org.

Analiza odsotnosti z dela zaradi bolezni,

Junija letos je s pomočjo oddelka za avtomatsko obdelavo podatkov Železarne Store, statistične službe Zdravstvenega centra Celje in administracije TOZD Center medicine dela, osebje ambulantne zaključilo analizo o odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in nege v letu 1978. Vse leto smo zbirali podatke, jih nato pripravili za računalniško obdelavo, statistično obdelali in dobljene rezultate ovrednotili. Če vemo, da je bilo lani 5.214 primerov staleža (pri 20.728 pregledih v ambulantni) in da je vsak primer staleža zapopaden v vsaj štirih indeksih, je lahko vsakomur jasno, da je bilo treba vložiti mnogo truda, vestnosti in volje, da je naloga uspela. Tukaj bi se rad vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je pričujoča analiza takšna, kot je, še enkrat zahvalil.

V tej stavbi iščejo zdravstveno pomoč zaposleni in krajani

Cas je, da se z rezultati seznanijo vsi delavci, še posebej pa samoupravni organi in da s skupnimi močmi najdemo pot k zmanjšanju odsotnosti z dela zaradi bolezni in poškodb. Zniževanje staleža ne sme iti na račun zdravja delavcev. Zboljševanjem pogojev dela, večjo pazljivostjo, dosledno uporabo zaščitnih sredstev, opravljanjem razvad, ki so pomemben faktor pri nesrečah in boleznih (alkohol, kajenje, nepravilna prehrana), rednimi preventivnimi zdravniškimi pregledi, maksimalno osebno odgovornostjo, kazensko, disciplinsko in materialno odgovornostjo predpostavljene pri nedoslednem upoštevanju zakonskih predpisov in drugimi ukrepi (mednje sodijo tudi metode odkrivanja tistih, ki jim je stalež hobi!), bomo prav gotovo lahko prispevali pomemben delež k zdravju ljudi in produktivnosti delovne organizacije. Pričakujemo, da se bo našim naporom pridružila še akcija zmanjševanja odsotnosti z dela iz drugih vzrokov, ki niso tako natančno merljivi kot stalež bolnih: spontane pavze, sestanki, obiski bifejev v in zunaj delovne organizacije itd. Čas je tudi, da finančna služba ovrednoti in v internem glasilu pove, kaj pomeni za delovno organizacijo 69.036 izgubljenih delovnih dni! Vsaka temeljna organizacija si lahko iz tabel izračuna, koliko delovnih ur je izgubila zaradi staleža, kakšen bi bil njen poslovni uspeh in kakšni bi bili osebni dohodki, če bi storili vse, da bi bili v staležu le tisti, ki bi si poslabšali zdravje zaradi prisotnosti na delu. Mirno lahko zapišemo da nismo storili niti polovice potrebnega, da bi ti ljudje ne zboleli ali se poslabšali. Ugotavljamo tudi, da je osebni prispevek posameznikov pri ohranitvi lastnega zdravja in delovne zmogljivosti vedno manjši. Vse bolj je prisotna miselnost, da mora za naše zdravje skrbeti nekdo drug, vendar takšnega podružbljanja skrbi za zdravje posameznikov in skupin prebivalstva ni. Družba s svojimi ustanovami le ustvarja pogoje, da si lahko zdravje vsak zase bolje ohranja, v primeru bolezni pa omogoči zdravljenje, preprečevanje poslabšanja zdravja in eventualno rehabilitacijo.

Pri bolniškem staležu ne gre le za to, da nekdo v tem času ne ustvarja; sodelavci morajo v tem času delati tudi za njegovo plačo, za vse prispevke in dajatve, za zdravila itd. Nihče ni proti tovrstni solidarnosti, če gre za bolezen ali poškodbo, ki ima svoj objektivni vzrok. Povsem drugače pa bi morali sotočariši gledati na tako solidarnost, če je narušeno zdravje posledica malomarnosti, prekomernega pitja, neupoštevanja predpisov o varnosti pri delu, lenoba, koristoljublja itd. V interesu vsakega posameznika in vsake TOZD je, da take ljudi razkrinka in jim onemogoči, da bi živeli na tuj račun. Prav tako je treba opozarjati tiste, ki jih tarejo materialne težave in odlašajo z obiskom pri zdravniku do težko popravljivih okvar zdravja.

Bolniški stalež je le del celokupne odsotnosti z dela, pa še ta ima številne vzroke. V celoti gledano je odsotnost z dela zaradi bolezni, poškodb in nege veren kazalnik zdravstvenega stanja neke skupine ljudi. Štejemo ga med pomembne negativne kazalnike zdravja (nekateri drugi so še npr.: fluktuacija, invalidiziranje, poklicne bolezni itd.). Poleg tega je pomemben indikator odnosov v delovni organizaciji, zadovoljstva delavcev, urejenih dohodkovnih odnosov, urejenega varstva (zdravstvenega, psihosocialnega, družbenopravnega in tehničnega), ugodnega delovnega vzdušja, tovarištva itd. Prav je, da vpraša-

nje iz vseh vidikov neprestano spremljamo in povečujemo angažiranost na tistem mestu, kjer je vir zatekanja stalež. Tako ne sme biti odstotek delavcev »v bolniški« posledica različnih pritiskov, političnih parol in rezultat sklepov različnih forumov, ampak odraz skupnih strokovnih naporov in dognanj, ki se izvajajo v vsakdanjem življenju.

Če gledamo suhoparne številke o staležu iz vseh navedenih zornih kotov (npr. podatek, da je bil lani v Železarni Store dnevni odstotek nezmožnih za delo 5,49 ali z drugimi besedami, da lani povprečno dnevno zaradi staleža ni delalo 189 ljudi!), moramo tudi vzroke za te številke iskati v različnih smereh. V grobem bi te različne vzroke lahko združili glede na mesto nastanka na tiste pri zdravstveni službi, pri delovni organizaciji in pri delavcih samih.

Če se najprej ustavimo pri zdravstveni službi, se moramo zavedati, da le stalna in organizirana služba medicine dela lahko ob dobrem sodelovanju z delovno organizacijo v nekaj letih spravi stalež v objektivne okvire. Pri tem se mora pristojna enota zdravstvene službe orestiti vseh tistih »priveskov«, ki običajno spremljajo odločitve o delazmožnosti (boljši izraz: začasni delanezmožnosti). Naj jih nekaj naštejemo:

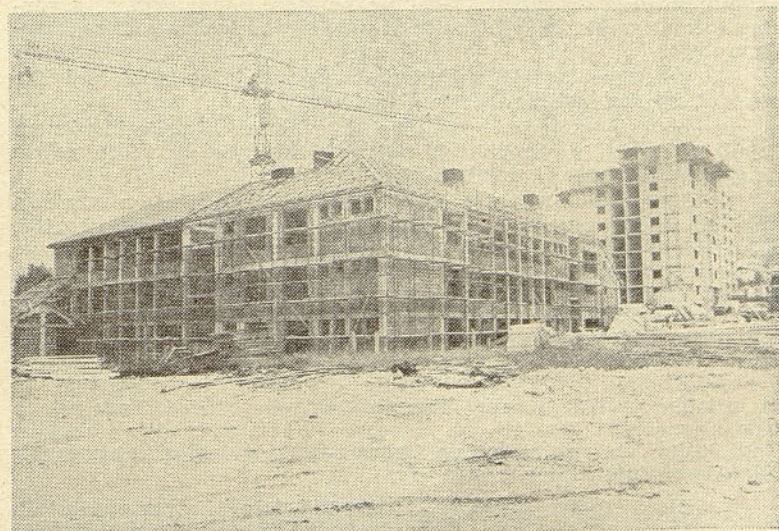
1. Čas objektivnega stanja nezmožnosti za vsako delo je vsekakor nekaj drugega kot čas trajanja bolezenskega stanja. Minili so časi, ko so delali samo zdravi, ki so sami ugotovili, da se dobro počutijo. Redka so bolezenska stanja, ki človeka onemogočijo za vsako delo. Čudne so reakcije pacientov, ki jim povemo, da je desničar z mavcem na levici sposoben za vrsto del in nalog. Cela vrsta bolezenskih stanj ne predstavlja delazmožnosti, ampak omejeno delovno zmogljivost!

2. Subjektivna ocena zdravnika o stanju nezmožnosti za delo mora s stalnim izobraževanjem, študijem delovnih mest in osvajanjem stroke medicine dela postajati vse bolj objektivna. Stalež mora biti izključno element zdravljenja, strokovno utemeljen s čvrsto izdelanimi indikacijami, ne pa odsev čustvenega razpoloženja zdravnika(ce), (ne) simpatičnosti pacienta, pomanjkljivega znanja, skrbi za priljubljenost med ljudmi itd. Pri svoji objektivizaciji ocen mora biti tudi imun za vplive od zunaj (skupnost zdravstvenega varstva, delovna organizacija itd.), pri tem pa se maksimalno posluževati informacij, ki jih lahko dobi na različnih koncih, predvsem pa v delovni organizaciji.

3. Razvitost, organiziranost in administrativna urejenost zdravstvene službe določenega območja je pomemben dejavnik pri odstotku staleža. Kot prvi element te dolge verige je ambicioznost zdravstvenih delavcev prvega kontakta, da strokovno rastejo, se izobražujejo in nenehno širijo diagnostiko ob sebi, ne pa da pošiljajo paciente v različne smeri, kot miličnik vozila v križišču. S tem je tesno povezana klima v širši družbeni skupnosti, ki sicer ta razvoj nenehno zahteva, težje pa se odloča za ustvarjanje materialne baze. Popolnoma razumljivo je, da zaradi neizdelane delitve dela med TOZD znotraj zdravstvenih delovnih organizacij občinska zdravstvena skupnost plača testiranje srca, če je to opravljeno na internem oddelku, ne pa tudi, če je npr. v enoti osnovne zdravstvene službe, in to na modernejših aparaturah, z nekajdnevno čakalno dobo ali brez nje. Je res samo odgovorni zdravnik za neko delovno organizacijo odločil dejavnik za nihanja odstotka staleža? Ne, daleč od tega! Tudi čakalne dobe, sistem nagrajevanja zdravstvenih delavcev, organizacija celotne zdravstvene službe, tisti zdravniki, ki nimajo izdelanih kriterijev za pošiljanje k specialistom, ali nimajo ustrezne opreme (s tem polnijo specialistične čakalnice in podaljšujejo čakalne dobe) ob istih osebnih dohodkih so pomemben činitelj, ki se zrcali v sicer suhoparni številki, ki jo predstavlja odstotek bolniškega staleža!

Se bi lahko govorilo o zdravstveni službi kot faktorju, ki pomembno vpliva na odstotek bolniškega staleža, vendar bi to presegalo namen predstavitve analize in staleža kot našega skupnega vprašanja.

Če gledamo bolniški stalež z očmi pacienta, ne moremo mimo dejstva, da jih večina le išče stalež zaradi svojega občutka, ker pri svojem delu niso več tako uspešni, kot so bili do trenutka svoje odločitve,

Zdravstveni dom, še malo pa bo pod streho. Desno gradnja stolpnice.

poškodb in nege v Železarni Štore v letu 1978

da gredo k zdravniku. Redko pa kdo pomisli, da bi kakšno drugo delo do izboljšanja le lahko opravljal. Mnogi menijo, da je stalež neke vrste nagrada. Večkrat slišimo izjave: »Poglejte, koliko let že nisem bil pri vas, sedaj pa mi vendarle pripada nekaj dni počitka!« Marsikdo si predstavlja, da se mu godi huda krivica, če mora na delo v drugi polovici tedna. Odnos pacient — zdravnik se tako poruši — nezadovoljna sta oba. Pacient se čuti opeharjenega (zaradi svoje zmotne predstave o vlogi staleža), zdravnik pa izravnanega na nivo branjeve. Moteče vzdušje se spričo tega vzroka javlja sicer redkeje, vendar še takrat brez potrebe. Dostikrat se zdravnik odloči zaključiti stalež tudi v primerih, ko bolezen sicer še ni končana, vendar nadaljnje vztrajanje ne more bistveno vplivati na potek bolezni; v nekaterih primerih odstranitev iz okolja delovnega mesta celo podaljša zdravljenje, poslabša prognozo in predstavlja oviro pri ponovnem vključevanju v delovno sredino.

Po drugi strani naš delavec ni posebno motiviran za delo. Plača je premalo stimulativna, nagrajevanje po delu pa še preveč na začetku razvoja, da bi na tem področju lahko odigralo pomembnejšo vlogo. Samoupravni odnosi se še dograjujejo, vendar si jih že marsikdo napačno razlaga. Mnogi si zamišljajo nove odnose v tem smislu, da lahko kadarkoli sami odločajo o vsem; pozabljajo pa, da imamo sistem sprejemanja samoupravnih odločitev in da je zelo nesamoupravno, če se dogovorjenega ne držimo. Povsem nesprejemljivo je mišljenje, da pripada tistemu, ki se javi v ambulantni, avtomatično tudi stalež za tisti dan. Od doma v ambulantno lahko pridejo le tisti, ki imajo tudi sicer prednost v vseh ambulantah: visoke temperature, poškodbe oči, krvavitve, poškodbe skeleta, nenadna poslabšanja kroničnih bolezni, skratka tisto, kar označujemo z izrazom nujni primeri. Ocenjevanje delazmožnosti je preveč zahtevno, da bi o tem lahko odločal nekdo, ki ni zdravnik, še manj pa pacient sam.

V hodniku-čakalnici zdravstvene postaje Štore, kako dolgo še?

Posebno vprašanje so tudi nege bolnih družinskih članov. Nego lahko svetujejo različni dispanzerji, dežurni zdravniki ipd. Odobri jo vedno pristojni zdravnik, toda šele po podpisu zavarovanca, da resnično ni v skupnem gospodinjstvu nikogar, ki bi to lahko opravil. Nemogoče je pričakovati stalež za nego otroka, če delata starša tudi sicer izmenično, da bi imela preskrbljeno varstvo. Po naših zakonih imata starša do otroka enake obveznosti, torej tudi v času bolezni. Mnogi ne razlikujejo nege od varstva. Oče npr. ne more dobiti staleža za varstvo zdravih otrok, če je bolna mati v bolnišnici in ima tam zagotovljeno nego.

Mnogo primerov mišljenj o »upravičenosti« staleža bi še lahko navedel, vendar bodi za informacijo dovolj.

Pomuditi se še moramo pri vlogi delovne organizacije in njenem deležu, ki se skriva v številki, ki prikazuje dnevni stalež. Vseh seveda ne morem niti omeniti, dotaknil bi se le nekaterih.

1. Sprejemni postopek je skup procedur, ki se prične z razpisom prostega delovnega mesta, se nadaljuje s preverjanjem dokumentov, zdravniškim predhodnim, preventivnim zdravstvenim pregledom po prejšnji predstavitvi delovnega mesta, uvajanjem v delo in varstvo pri delu in drugim ter se konča s preverjanjem vsega, kar je za uspešno in varno delo potrebno. Sprejem na delo ne sme biti odraz trenutnih potreb po delavcih, ampak element organizirane kadrovske politike. Neustrezen sprejemni postopek se močno odraža v staležu bolnih in fluktuaciji. Oboje je predrago in nepotrebno, da bi ju lahko pustili ob strani brez občutka nelagodnosti. Prav gotovo tega ne zmoreta eden ali dva človeka. Na tem mora delati skupina ljudi, ki ima ustaljen sistem dela in se na tem področju stalno dopolnilno izobražuje in dopolnjuje.

2. Sistem varstva pri delu. Varstvo pri delu ni stvar varnostnih inženirjev, ampak vsakega delavca posebej in delovne organizacije v celoti. Je odraz osveščenosti ljudi in pristopa k temu vprašanju. Služba varstva pri delu je strokovno telo, ki mora izdelati sistem varstva pri delu, sprejeti ga morajo vsi delavci, odgovorni pa kontroli-

rati izvajanje! Velika je moralna, disciplinska, materialna in kazenska odgovornost predpostavljene, če dovoli delati npr. vinjenemu delavcu z izgovorom, da je bolje imeti na delovnem mestu vinjenega kot nobenega. Običajno leti izgovor na račun proizvodnje, ki bi sicer trpela in na stroške v zvezi s tem. Nihče ne pomisli na vsestranske posledice, tudi materialne, če so te najpomembnejše, če se od stotih vinjenih poškoduje le eden! Nemogoča se mi zdi pogosta situacija, da neposredni predpostavljeni ne ve za delavca, kje je in kaj dela.

Dobra volja in nekaj želje po ergonomskih rešitvah v smislu prilagajanja delovnega mesta delavcu bi v prenekatem primeru lahko rešila težave posameznikov na delovnih mestih. Delovne naprave, priprave, stroji, delovne površine itd. ne upoštevajo, da so ljudje različno veliki, različnih zmognosti in sposobnosti, zato jih je treba prilagoditi individualnim karakteristikam. To je seveda možno le, če delavec dela pretežno samo na svojem delovnem mestu, za katerega je bil pregledan in spoznan za sposobnega.

Neuporaba individualnih zaščitnih sredstev ni stvar posameznika, ampak delovne organizacije v celoti. Neresen pristop k temu prej ali slej pripelje do situacije, da postane nediscipliniran delavec breme delovne organizacije. Smo se v takih primerih že kdaj vprašali, kje so tisti predpostavljeni, ki so temu delavcu dovolili delati brez ustrezne zaščite? Se je kakšen predpostavljeni že kdaj vprašal, kakšno moralno odgovornost nosi za invalida, ki si je poškodoval oko, postal naglušni ali kako drugače prizadet, ker je bil neodgovoren, malomaren, nedosleden, popustljiv in lažno prijateljski in ga pustil delati brez ustrezne zaščite?!

Neustrezno kroženje informacij med zdravstveno službo, službo varstva pri delu in kadrovske službo je prepogosto prisotno. Le tako si lahko razlagamo dejstvo, da v obratih in delavci sami še po dveh letih ne vedo, za kakšne omejitve gre in za roke, v katerih bi se morali javiti na kontrolo.

Skrb za rekreacijo, vključevanje delavcev (predvsem iz drugih republik) v delovno sredino, organizacija in skrb za bivališča, skrb za ustrezno prehrano, nagrajevanje po delu, organizacija tečajev iz prve pomoči, nenehno izpopolnjevanje iz varstva pri delu itd., so elementi, ki so tudi pomembni za končno številko, ki jo predstavlja odstotek odsotnih z dela zaradi bolezni, poškodb in nege... Verjetno ni nikogar, ki bi ne vedel tega, da naraste število pregledov v ambulantni in s tem tudi stalež, če v kakšnem obratu ali TOZD stvari ne tečejo tako, kot bi morale, ali če so medsebojni odnosi neustrezni.

Ves ta uvod je bil potreben, da bi razumeli smisel takih analiz in spoznali ozadje, ki je skrito za napisanimi številkami. Le redki so še, ki si upajo zatrjevati, da je stalež stvar zdravstvene službe. Prav gotovo gre za skup med sabo povezanih dogajanj, na katera lahko vplivamo le s skupnimi prizadevanji, s študijskim, ne aktivističnim pristopom, s timskim delom in razvojem medsebojnih odnosov. Stroka medicine dela se mora še tesneje povezati z združenim delom (nikakor ne v smislu organske integracije!), zajeti vse zaposlene in skrbeti za uresničevanje pravic delavca, ki izhajajo iz njegovega mesta, ki ga ima v družbi. Delavec mora spoznati, da je to zanj, za delovno organizacijo, za družbo in nas vse pomembno in zavzeti do tega aktivno stališče. Združeno delo bo z boljšo povezanostjo kmalu spoznalo pomen in vrednost aktivnega zdravstvenega varstva delavcev in njegovo ekonomsko upravičenost.

Naslednja tabela naj prikaže mesto Železarne Štore po odstotku odsotnosti z dela v primerjavi z občino, regijo in republiko po prilagojenih strokovnih skupinah:

TOZD	Zel. Štore	Obč. Celje	Regija	SRS
0107 Elektro, jekl., valjarne, sk. službe	6,26	5,72	5,30	6,30
0113 obe livarni mehanska obdelava	6,67	6,86	6,34	5,55
0101 Energetski	2,94	3,75	4,15	4,05
0115 TT	4,65	4,95	4,54	5,82
0501 Stan.-gradb.	6,11	4,70	5,03	5,64
0801 Družbena preh.	3,08	3,43	2,60	4,02
0901 Vzdrževanje Transport	5,23	4,13	4,13	4,20

Marsikdo lahko v ogledalu te tabele že najde svojo sliko in iz teh števil prične iskati vse v uvodu našteje faktorje, ki so vplivali nanje. Analiza vsebuje dosti več podatkov, saj smo računali za vse TOZD indekse frekvence (število primerov odsotnosti z dela zaradi bolezni, poškodb in nege na sto zaposlenih), indekse teže (število bolniških dni na en primer obolenja), indeks onesposabljanja (število bolniških dni na enega zaposlenega) in celokupen stalež po starostnih skupinah, izobrazbi, spolu in skupinah bolezni. Nekatere ugotovitve presenečajo in si jih je vredno podrobneje ogledati.

Lani je bilo v Železarni Štore povprečno preko celega leta zaposlenih 3.444 ljudi, od tega le 12,3 % žensk. Povprečno je bil vsak zaposlen 1,5-krat odsoten z dela na osnovi zdravnikove odločitve. Mnogi

(Nadaljevanje na 7. strani)

Tovariški in človeški odnosi krepijo prometno varnost

Na naših cestah je vsako leto več nesreč in mrtvih. Leto 1978 bo najbrž rekordno leto v žalostnem prelivanju krvi na naših cestah. In zakaj vse to? Najbrž samo zato, ker ne znamo ali nečemo brzdati svojih nagnjenj po hitri in nepreudarni vožnji. Samo zato, ker se začnemo posledic take vožnje zavedati prepozno — šele tedaj, ko je že počilo in ko že teče kri.

Prehitevanje ob nepravem času in na nevarnih cestnih odsekih,

vrivanje vozila med vozila sovoznikov, nenapovedano ali nepozno napovedano spreminjanje smeri vožnje, izsiljevanje prednosti, nepazljivost pešcev in podobno ravnanje v cestnem prometu zanesljivo privedejo do hudih nesreč in strahotnih posledic.

Vsak nevaren poizkus ali tveganje posameznika naj se umakne vselej preudarni oceni položaja in dejanjem, ki zagotavljajo varnost v prometu. Saj smo vendar ljudje — tista živa bitja, ki

z razumom spremljamo dogajanja okrog sebe in zavestno s posegom v ta dogajanja zmoremo obrniti vsakršni položaj sebi v prid. Ali pa tudi ne!

Vozniki, posebej še tisti, ki upravljajo motorno vozilo, morajo včasih v trenutku uporabiti vse svoje sposobnosti. Zato se bodo zavestno in pravočasno izognili vsem vplivom, ki bi lahko zmanjšali njihove vozniske sposobnosti.

Predvsem utrujenost, alkohol, zdravila in mamila vplivajo na zmanjšanje vozniskih sposobnosti za vožnjo. Ne glede na omejitve, ki jih postavlja zakon, se bodo zavedni in odgovorni vozniki docela odrekli takim sredstvom, dokler vozijo in pred vožnjo. Zlasti naj se spomnijo, da nekatera zdravila skupaj z alkoholom, četudi oboje v majhnih količinah, lahko povzročijo nenadne in hude motnje, ki bistveno prizadenejo voznikovo sposobnost za varno vožnjo. Alkohol je predvsem lažno poživilo. Vsaka kapljica alkohola je v prometu večkrat solza trpljenja in žalosti tistih, ki jih imamo najrajši, ali ki nam niso nikoli storili nič žalega.

Gotovo bomo lahko z upoštevanjem vseh prometnih predpisov in pravil, podkrepjenimi z medsebojnimi tovariškimi in kul-

turnimi odnosi, vplivali na izboljšanje naše prometne varnosti in s tem zagotovili manjše prelivanje krvi. Kulturno in človeško obnašanje v prometu je sestavni del etike voznika. Težnja po obrambni vožnji mora postati osnovni moto varnosti prometa. Hrupno ravnanje z vozili, čezmerno zastrupljanje zraka z izpušnimi plini, onesnaževanje prometnih površin in okolja ter podobni brezčutni odnosi do narave in človeka niso le odsev neosveščenosti o prometni kulturi ter osnovnih zahtev ekoloških razmer, marveč je neposredno poseganje po zdravju udeležencev v prometu in hkrati ogrožanje njihove prometne varnosti.

Analiza z odsotnosti z dela

(Nadaljevanje s 6. strani)

seveda niso bili niti enkrat, drugi pa petkrat in več. Naši predpisi zahtevajo, da mora vsakdo, ki je več kot 5-krat v enem letu v staležu, na preventivni zdravstveni pregled, zato smo napravili tudi spisek tistih in vzroke temeljito preresetali. Pogostejše se javljajo v staležu moški kot ženske, kar ima verjetno svoj vzrok v delovnih pogojih. Najpogostejše so se javljali v staležu zaposleni na Elektroplavžu (tu je najvišja tudi povprečna starost zaposlenih), nato v TT (tu je povprečna starost zaposlenih najnižja), Livarni II, MO, Livarni I itd., najmanj iz Kontrole kakovosti. V zgornjem delu lestvice so tisti, ki imajo turnusno delo (morda bi to lahko bil element nagrajevanja po delu) in tisti z nižjo kvalifikacijsko strukturo.

Po pogostnosti izostankov z dela na sto zaposlenih zaradi bolezni prevladuje Elektroplavž pred TT, SGKG, Livarno II itd.; po nesrečah pri delu zopet Elektroplavž pred Livarno I, Livarno II itd.; po škodbah izven dela ponovno Elektroplavž pred MO, Livarno I, TT, Livarno II itd. Tozdi, ki imajo povprečno visoko število poškodb na delu, imajo tudi visoko število poškodb izven dela.

Po boleznih je pogostnost staleža največja zaradi bolezni dihal (največ jih zbolijo v TT, nato MO, Vzdrževanje itd.), nato zaradi poškodb na delu, bolezni kosti in gibal, poškodb izven dela, prebavil itd. Po številu obolelih na koži izstopata Livarna II in MO. Trajanje staleža za en primer bolezni je najdaljše v TOZD Livarna I, nato v Transportu, Elektroplavžu, itd. Za poškodbe pri delu smo ugotovili, da so glede na trajanje staleža najresnejše v TOZD Vzdrževanje, Elektroplavžu itd., za poškodbe izven dela pa v Transportu, Skupnih službah, Livarni I itd. Za nego ostanejo doma najdalj v TOZD Družbene prehrane, Kontroli kakovosti, DSSS itd.

Po bolezenskih skupinah zahtevajo posamezni primeri največ dni staleža poškodbe izven dela, nato bolezni kosti in gibal, nesreče pri delu itd. Iz analize je nadalje razvidno, da se v TOZD z mlajšimi delavci pogostejše pojavljajo staleži, toda za krajši čas, kar govori med drugim tudi za to, da marsikak stalež ni bil neobhodno potreben. Ravno nasprotno je v TOZD s starejšimi zaposlenimi, kjer se sicer redkeje javljajo v stalež, toda za daljši čas, kar bi morda kazalo vzeti za opozorilo tistim, ki predolgo odlašajo z obiskom v ambulanti, pa zahteva njihovo zdravljenje daljšo odsotnost z dela.

Primerjava s Slovenijo kaže, da je pogostnost staleža nekoliko nižja v Štorah, trajanje odsotnosti z dela za en primer in trajanje odsotnosti z dela na enega zaposlenega pa nekoliko daljše. Lani je bilo 5.214 primerov »bolniške«, torej je šel v stalež skoraj vsak četrty, ki se je javil v tukajšnji ambulanti (opravili smo 20.728 pregledov v preteklem letu).

Na podlagi analize bi vse TOZD morale podvzeti določene ukrepe (izboljšati delovne pogoje, poostrižiti disciplino pri uporabi zaščitnih sredstev, vzgojno-varstveno delo, pretehtati sistem nagrajevanja po delu itd.). Največ ukrepov bo potrebnih v TOZD Elektroplavž, TT, MO itd. Po občutku menim, da bi morali v prvi TOZD prevladovati preventivno-varstveni ukrepi, v drugih dveh pa samoupravni in disciplinski. V obeh livarnah bo treba napeti vse sile, da se zmanjšajo poškodbe na delu in izven dela. Njihovi podatki so zaskrbljujoči, ker so zelo visoko po številu primerov motenj duševnosti, sem pa prištevamo tudi vse primere alkoholizma. Poostrižiti bo treba kontrolo in preveriti neposredno predpostavljene, če so glede na delež pri teh naporih še primerni za tako delovno mesto. V precejšnji meri velja to za celo Železarno Štore.

Ugotoviti moramo razloge kožnih obolenj v tolikšnem številu v Livarni II in MO.

Vse TOZD bodo našle in analizah dovolj podatkov za razpravo, na njih pa je, da ugotovijo vzroke in ozadje posameznih podatkov in na samoupravnih organih sprejmejo sklepe za odpravo nepravilnosti, ki sovplivajo na odstotek staleža.

Analiza je nedvomno pokazala na potrebnost tovrstnih obdelav negativnih kazalcev zdravja, še posebej staleža. Menim tudi, da nista na odmet ideji, da bi tak pristop moral veljati za vse slovenske železarne in da še z nekaterimi izboljšavami delamo po tej poti v prihodnjem letu dalje. Podatki bi obdelani in ovrednoteni morali biti na razpolago vsak mesec posebej, za posamezne kvartale, polletje in za celo leto skupaj. Tu se kaže tudi možnost primerjave rezultatov, ki bi morali izhajati iz naših skupnih prizadevanj...

Dr. Hruševar

Dopisujte v

Štorski
ŽELEZAR

Rojstvo naše mornarice

Naša obala od Trsta do Ulcinja je naše okno v svet, za katerega smo se stoletja borili. Po zlomu bivše Jugoslavije je plamen vstaje kmalu zajel prebivalce naše obale in otokov. Zato je bil po sklepu CK KPJ osnovan 10. septembra 1942 v Podgori pod Biokovim prvi mornariški partizanski odred, rodila se je naša nova mornarica. Naše prve ladje so bile lesene, srca borcev na njih pa so bila jeklena. Naši partizanski mornarji so se spoprijemali s tehnično boljšimi italijanskimi in nemškimi ladjami in — zmagali.

Marsikateri slovenski partizan, ki se je boril v prekomorskih brigadah, se bo vse življenje spominjal otoka Visa in naših junaških mornarjev, ki so na bornih brodičih prevažali enote NOV, ranjence in vojaški material ter tako v izredno težkih pogojih izdatno pomagali kopenski vojski.

V času po osvoboditvi se tudi naša mornarica modernizira in krepi ter je z vsakim dnem trdnejši čuvar naših vrat v svet.

Popravek besedila 136. a člena Pravilnika o delovnih razmerjih TOZD in delovne skupnosti, ki je bil objavljen kot priloga št. 2 Štorskega železarja

Med pripravo gradiva za tisk je

bil v čistopisu pomotoma izpuščen popravek drugega odstavka 136. a člena Pravilnika o delovnih razmerjih. Celotni 136. a člen na 21. strani objavljenega pravilnika se pravilno glasi:

izreži

136. a člen

»Praviloma delavec lahko po vseh zgornjih kriterijih koristi v posameznem koledarskem letu največ 30 delovnih dni dopusta. Izjema iz gornjega določila tega člena velja za delavca in-

valida in delavca, ki je star 50 in več let. Navedeni delavci lahko koristijo tudi več kakor 30 delovnih dni letnega dopusta, vendar ne več kakor 35 delovnih dni v posameznem koledarskem letu.«

izreži

Prosimo vas, da navedeni popravek izrežete in ga vložite na 21. stran pravilnika.

Moralna moč vseljudske obrambe

Razredni značaj, skupne poteze v različnih moralnih teorijah, napredni in perspektivni razvoj morale v vseljudski, obče človeški in brezrazredni družbi, to so osnovne značilnosti marksistične teorije o morali. To pomeni, da je morala vladajočega razreda tudi morala neke družbe. Engels je dejal, da bo resnična morala, ki je iznad razrednih nasprotij, nastala resnično šele takrat, ko bodo premagana vsa razredna nasprotja v praktičnem življenju.

Socialistična morala, katere nosilec je delavski razred, je samo začetnik bodoče vseljudske, brezrazredne komunistične morale, ki je v socialističnem življenju in družbi zelo pomemben faktor in se krepi vzporedno z razvijanjem samoupravnih socialističnih odnosov. Njen značaj, vloga in smisel v sodobni vojni je pomembnejši kot kdajkoli v zgodovini družbenega razvoja. V resoluciji X. kongresa ZKJ, »ZKJ v borbi za mir, enakopravno mednarodno sodelovanje in socializem«, je zapisano:

»Kljub vedno večjim naporom v borbi za mir, mednarodno sodelovanje in varnost na svetu ima politika, ki se bori s pomočjo sile, še vedno močan vpliv na mednarodne odnose. Mnogi pereči svetovni problemi še vedno ostajajo nerešeni, v raznih krajih sveta pa so odprta vojna žarišča. Imperialistične sile se na vse načine trudijo, da bi obdržale svoje ekonomske in politične položaje. Vojaške sile imajo danes res raznovrstna sredstva za pritisk in uničevanje, ki dosežejo nesluten obseg. Zaradi objektivno zmanjšane nevarnosti, da bi prišlo do atomskega udara, so bolj pogoste lokalne vojne, še pogostejši pa so razni drugi pritiski, ki naj bi vsilili nasprotniku svojo voljo. Taka politika zadeva vse države, predvsem pa manjše in neuvrščene, kar prinaša tudi stalno nevarnost, da pride do večjih svetovnih spopadov. Prav zato je danes nemogoče pričakovati zmago brez enotne in močne morale ljudstva, kar nam potrjujejo tudi bogate izkušnje iz NOV, o katerih pravi tovariš Tito: »Naše izkušnje so bogate v visoki zavesti borcev, v upornosti in zaupanju, v globoki veri borcev kot posameznikov, ki se zavedajo svoje moči, ki naredi armado, ki se bori za pravično stvar, nepremagljivo.« Tudi Lenin je menil, da končna zmaga zavisi od duha ljudskih množic, ki na bojišču prelivajo svojo kri. S tem se strinjajo tudi mnogi drugi vojaški teoretiki, znani komandanti iz druge svetovne vojne, čeprav je njihovo ideološko gledanje precej drugačno ali pa celo nasprotno Leninovemu.

»Moralno stanje armade je zame najvažnejši faktor v vojni. Brez močne morale vojakov ne moremo pričakovati zmage, čeprav so taktični in strategijski načrti dobri«, je dejal angleški maršal Montgomery, znan vojskovodja v svojih spominih na drugo svetovno vojno. Podobno izjavo je dal tudi ameriški poveljnik Eisenhower, ki je dejal: »Moralni duh predstavlja najvažnejšega samostojnega činitelja, ki jamči uspeh v vojni, ker vpliva na vse ostale dejavnike in gospodari na bojnem polju. Misel, da se vojno lahko dobi s pritiskom na gumb, je po-

polnoma zgrešena in nevarna ter ima lahko psihološke, fizične in druge posledice.«

Kitajski general Asiao Hus si razlaga pomen morale v vojni na podoben način: »Čeprav je postalo orožje in ostala tehnična oprema zelo važen dejavnik, je v moderni vojni odločilen človek, ne pa material. Čeprav je atomska bomba zelo pomembna, je še pomembnejša atomska morala duha.« V povojnem naraščajočem razvoju tehnike in orožja se je zahodna vojaška strategija sklicevala na dejstvo, da bo bodoča vojna elektronike in tehnično opremljene armade, kar pa je zmota, saj so zapostavili najvažnejši faktor — človeka, prebivalstvo, ki se je razvilo kvalitativno in kvantitativno, kar bistveno vpliva na fizionomijo vodenja vojne.

Se večji pomen pa ima moralni činitelj v koncepciji SLO, v skupni, enotni samoobrambi. Temeljni motivi izhajajo iz podružbljanja obrambe, načina vodenja vsesplošnega ljudskega odpora, iz pestrega spektra dejstev, moči na začasno okupiranem območju.

Doktrina naše zasnove SLO je postala v besedah in dejanju pomemben del v samoupravnih družbenih odnosih in vsakodnevnih funkcijah družbenopolitičnega sistema. Da je ta rdeča nit vtkana v vse pore našega družbenega življenja, koliko je ta moralna moč potrebnejša bolj, kot kdajkoli prej je zapisano v resoluciji z X. kongresa ZKJ, ker je poudarjeno: »Z uresničevanjem revolucionarnih misli in del tovariša Tita, v ustvarjanju in izgradnji SLO ima ZKJ pomembno zgodovinsko nalogo in obveznost, da razvija obstoječe in ustvarja nove pogoje za razvijanje vseh subjektov v SLO. Z jasnimi idejnimi opredelitvami in akcijami mora ZK mobilizirati in usmerjati družbene sile in zagotoviti njih enotno delovanje v obrambi in zaščiti. Nadaljnje podružbljanje nalog obrambe in varnosti je revolucionarni proces in trajni interes delavskega razreda, narodov in narodnosti Jugoslavije.«

Tudi moralna moč posameznika ni prirojena, temveč je rezultat vplivov družbe, v kateri živi in se razvija, da bi postal zrel in odgovoren človek. Pripravljenost človeka, da vloži vse svoje moči in znanje, ustvarjalnost v izpolnjevanju nalog, ne glede na žrtve, to se imenuje borbena morala. To je notranja gonilna moč človeka, ki se zaveda, kakšnim nevarnostim se izpostavlja, ki gre brez strahu v boj, premaguje ovire, pri tem pa čuti svoj ponos, patriotizem in odgovornost do svojega naroda in domovine, pa čeprav za ceno lastnega življenja. To človeško spoznanje, lastna presoja v svojih postopkih in duhovna energija, ki v odločilnih trenutkih premaga ves strah in nagone, to je bojna morala.

Naša zgodovina je bogata junaških podvigov, nadčloveških naporov naših borcev, ki so v NOV pokazali najvišjo možno stopnjo borbene morale. Tudi v bodoči vojni rabimo vojaka določenega profila,

(Nadaljevanje na 12. strani)

Pričevanje iz NOB

21

TRN V PETI

Tako je šlo mimo kosilo, mučenje pa se je še stopnjevalo brez predaha. Nedičevci so tokrat zgnali v dvorišče vse zapornike in se šli z njimi nekakšno navzkrižno zasliševanje in konfrontacijo. Razen policaja v dežnem plašču sta bila prisotna tokrat na čelu zasliševalcev tudi poročnika Stevo in Bato. Kar videlo se je, da so šli na vse ali nič: s tem soočenjem in hkratnim mučenjem so hoteli končno streti jetnike, posebno nesrečna dekleta in žene, da bi vsaj nekdo spregovoril in tako odprl jez priznanj tudi pri drugih zapornikih. Po Primčevem dvorišču je bilo slišati le strahovito kričanje in vpitje zločinskih zasliševalcev, pa jok in stokanje nesrečnih jetnikov, med katerimi je zdaj ta, zdaj oni nezavestno obležal na tleh, da so ga polivali z vodo in je bilo dvorišče polno krvavih luž.

Zasliševanje je trajalo pozno v noč, toda krvavi zločinci niso dosegli svojega namena. Čeprav na smrt izmučeni in fizično skoraj mrtvi, zaporniki niso popustili pod strahotnimi mukami. Ohranili so svojo visoko moralo in duševno zavest in se do kraja

upirali nečloveški torturi. Njihovi mučitelji so zaradi tega upiranja povsem pobesneli in se spremenili v prave zveri — slepi za vse drugo okoli sebe so samo udrihali po nesrečnih zapornikih in si zanje izmišljali vse mogoče muke. Nedičevci so bili v svojem onemoglem besu tudi sami že vsi penasti in hripavi, ko so se zaman zaganjali s svojimi vprašanji v skoraj nezvestne jetnike.

Pri tem pa je nekoliko popustila pozornost mučiteljev za drugo dogajanje okoli njih, tako da je nekdo med zaporniki izkoristil priložnost, ko je šel na stranišče, da je navezal stik s trgovskima pomočnicama v Primčevi trgovini Jožico in njeno kolegico, ki sta bili obe aktivistki OF. V istem hodniku s straniščem je bila namreč tudi pralnica in v kratkem srečanju z zapornikom — domačinom sta mu dekletki pokazali skritiše v zidu, kamor naj skrijejo morebitna sporočila in kjer bodo pozneje našli tudi odgovore in druga obvestila. Tako je bila torej vzpostavljena dnevna zveza, ki jo je s pridom takoj izkoristil zlasti Blisk in za načelnika, kapetana Steva kar ponoči

napisal podrobno poročilo o vsem dogajanju v zaporu. Šel je na vse ali nič — zavestno je tvegala, da morda sporočilo tudi ne pride do načelnika Steva. Toda imel je ogromno zaupanje v ljudi, v moč OF in bližnjo zmago.

In ni se prevaral. Se proti jutru je ena deklet zahtevala, naj jo stražar spusti na stranišče in je sporočilo skrila na označeno mesto v zidu, zvečer pa je bil tam že odgovor načelnika Steva. Primčevi dekletki sta osebno dostavljali ta sporočila in odgovore v Brkine in nazaj.

Poslej so naši trije zaporniki imeli stalno zvezo z načelnikom Stevom, drugi jetniki pa stike s svojimi domačini. V zapor so dobivali dnevna poročila o vojaškem položaju doma in po Evropi. Vsa so govorila o tem, da se naglo bliža konec vojne, kar je v zapornikih dvigalo duha in jim pomagalo, da so laže prenašali hude telesne muke.

To pa je bilo tudi zelo potrebno, kajti zločinski mučitelji so kar naprej nadaljevali s svojim poslom. Zapornike so dvigali tudi sredi noči in jih vodili v mučilnice. Posebno iz Bliska so skoraj izbili življenje s pretepanjem, rezanjem, puljenjem nohtov s prstov na rokah in nogah, pa z žganjem s cigaretnimi ogorki in s podobnimi mukami, dokler ni omahnil v nezavest, nakar so ga spet polivali z vodo in začenjali znova. Za njim je prišel na vrsto

Janez nato pa so se lotili še terenca Šproharja s Suhorja. Vse so slekli do gola in jih privezali na klop, dokler niso pod mučenjem omagali v nezavest, ki je pravzaprav prišla kot rešiteljica. Vse to so morala gledati tudi dekleta, ki so jih prihranili za zadnje in čeprav jih niso slekli, kot moške, so jih vendarle prav tako pretepali do nezvesti.

Strahotno izmučene jetnike so zločinci proti jutru zmetali nazaj v zapor, kjer so jim nekoliko pomagala dekleta, ki niso bila na zaslišanju. Izmile so jim kri iz ran in jim za silo očistile vsaj oblake, toliko da so lahko vsaj normalno dihal. Malo so jih spravile k sebi z vtihotapljenimi slivovko, ki so jo dobili v zapor s hrano, nato pa so napol nezvestni mučenci utonili v svinčen spanec. V zaporu je bilo slišati le stokanje in vmes tih jok nesrečnih zapornic in zapornikov.

Komaj pa se je dobro naredil dan, že je v sobo pridrla nova skupina kakih desetih biričev, ki so s strahotnim vpitjem spravili vse zapornike pokonci in jih odgnali v pralnico na umivanje. Vsi so si morali izmiti strnjeno kri in se vsaj za silo očistiti, pri čemer jih začuda niso nadlegovali in pretepali, kakor so sicer počeli, tako da so se jetniki že začeli pri sebi spravevati, kaj naj to pomeni. To so si potem pojasnili z obiskom, ki je sledil okrog sedme ure.

Izumiteljski proces — sestavni del dohodkovnih odnosov

Spodbujanje in pravilno vrednotenje izumov in iznajditeljskega dela sploh zasluži v organizacijah združenega dela posebno pozornost in obvezo vseh družbenih dejavnikov. To zahteva, da se prenehajo dileme pri prikazo-

vanju vrst in področij izumov in izumiteljskih procesov v izgradnji in razvijanju organizacije združenega dela.

Marksistično in samoupravno obravnavanje izumov izhaja iz dejstva, da se vsaka novost, ki

doprinese k povečanju ekonomskih efektov oz. dohodka, obravnava kot izum. Tako razumevanje predstavlja osnovo za to, da se vsak delavec šteje za potencialnega izumitelja, kar predstavlja osnovo za razvoj množičnega ustvarjanja.

Izum v najširšem smislu predstavlja ustvarjanje, sprejemanje in uporabo novih idej, postopkov, izboljšanje organizacije itd.; ali drugače povedano, to je uporabljeno znanje pri odkrivanju učinkovitejših rešitev, kar pravzaprav pomeni tudi povečanje produktivnosti, ekonomičnosti, rentabilnosti in splošne racionalnosti pri delu in poslovanju.

Uporabljen izum je običajno merljiv in kadar je, se lahko uspešno objektivizira in avtorju da ustrezno družbeno in materialno priznanje. To omogoča, da se izumi lahko razlikujejo in da se lahko izvede njihovo grupiranje po različnih osnovah. V tem smislu je koristno poudariti možnosti grupiranja izumov v skupine, kot npr. tehnološke, ekonomske, organizacijske ipd. Koncept in razumevanje izumov v samoupravni organizaciji zajema vse vrste izumov: tehnološke, ekonomske, organizacijske ipd., kakor tudi vsa področja njihove uporabe — kadre, opremo, surovine, informacije, energijo, postopke, odnose itd., oz. vsa področja delovne aktivnosti, kar praktično pomeni, da se nanaša na vse funkcije, na vsa dela oz. opravila. Zato je v pogojih samoupravne organizacije izum definiran kot vsaka novost, ki doprinese k povečanju dohodka organizacije združenega dela. Iz takšnega pojmovanja in definiranja izuma izhaja potreba, da se nekoliko popolneje prikažejo in pojasnijo posamezni pogledi na izum, s katerimi se srečujemo v vsakodnevni praksi organizacije združenega dela.

V OZD razlikujemo izume glede na avtorske pravice in glede na način njihovega izkoriščanja. Takšen pristop ima svojo osnovo v zakonodajnem reguliranju materialnih in moralnih pravic ustvarjalca. Največja pozornost se posveča definiranju in zaščiti iznajdbe, s katero se definira nova rešitev določenega tehničnega problema, ki se lahko uporabi v proizvodnji ali kakšni drugi dejavnosti. V praksi prihaja do različnih dilem, ki so povezane z definiranjem iznajdbe pa tudi z njeno uporabo v OZD. Pri razreševanju teh dilem je potrebno upoštevati, da je iznajdba proizvod ustvarjenega dela, ki se lahko kot miselna kreacija tehničnega napredka zaščiti s patentom.

Patent je edina oblika zaščite tehnične iznajdbe v naši zakonodaji. Pri tem se izhaja iz dejstva, da novo uporabljena iznajdba daje določeno gospodarsko prednost in da mora iznajditelj imeti možnost, da iznajdbo uporablja in da dovoli uporabo zaščitene iznajdbe tudi drugim.

Licenca je pravica za uporabo tujega patenta. Lastnik patenta lahko v celoti ali delno odstopi pravico uporabe svojega patenta za določeno odškodnino.

Tehnična izboljšava predstavlja tehnično rešitev izvedeno z uporabo poznanih tehničnih sredstev ni tehnoloških postopkov, s katerimi se doseže povečanje produktivnosti dela, prihranek materiala in energije, boljše izkoriščanje strojev, izboljšanje kvalitete proizvodov, kontrole proizvodnje in novosti pri delu ipd., pri čemer je potrebno poudariti, da mora biti to rezultat ustvarjalnega dela posameznika ali skupine in da se s tem direktno ali indirektno doprinese k povečanju dohodka. V praksi OZD so tehnične izboljšave najbolj masovni primer inventivnega dela.

Koristni predlogi so vsi tisti predlogi, ki spadajo med iznajdbe in tehnične izboljšave, predstavljajo pa racionalno rešitev izvajanja kateregakoli delovnega postopka v OZD. V to skupino uvrščamo predloge, ki so v zvezi z izboljševanjem organizacije poslovanja, kakor tudi predloge, ki predstavljajo prenašanje posameznih tehničnih izkušenj iz drugih organizacij domačih tujih, iz strokovne literature, na osnovi opravljene specializacije ali sodelovanja na strokovnem posvetovanju itd. in doprinesejo k povečanju dohodka. Tako široko definiranje koristnih predlogov omogoča, da se v to skupino lahko prištevajo vse oblike ustvarjanja, ki jih ne moremo uvrstiti med iznajdbe in tehnične izboljšave.

Pretežno usmerjanje na tehniško-tehnološke izboljšave v vsakdanji praksi povzroča, da se vrsta izboljšav istovesti s pojmom izum. Iz takšnega pojmovanja tehniških izumov izhaja tudi orientacija, da se vsa ostala področja uporabe izumov zanemarijajo, ali pa se ne spodbujajo in pravilno vrednotijo. Ni potrebno posebej poudarjati škodljivost takšnih odnosov, še tembolj zato, ker se nekvalitetnejše rezerve za povečanje produktivnosti nahajajo na področju organizacije in upravljanja in zato, ker so najbolj racionalne inovacije prav v tej sferi. To nas usmerja v izgradnjo novega pristopa k izumom oziroma družbenega usmerjanja na razvijanje izumov na področju tehnike, prav tako pa tudi na področju organizacije v upravljanju v širšem smislu.

Družbeno organiziranost organizacije je potrebno usmeriti v razvijanje razumevanja, da se morajo inovacije razvijati v vseh sferah delovne aktivnosti in da je pri tem primarna naloga vključevanje vseh delavcev v vrste inovatorjev.

Glavno izhodišče pri tem mora biti dejstvo, da je vsak delavec potencialni izumitelj in da se socialistična zavest najpopolneje odraža in dokazuje z direktnim angažiranjem v ustvarjalnem procesu.

Izumiteljski procesi se morajo obravnavati kot sestavni del dohodkovnih odnosov, ki se odražajo v povečanju nivoja produktivnosti na osnovi znanja.

(Iz smernic zveze sindikatov)

Dejavnost izumiteljev v obdobju januar - julij 1979

V obdobju januar—julij 1979 je 75 predlagateljev prijavilo 53 tehničnih izboljšav in koristnih predlogov. Na ustreznih komisijah jih je bilo v tem obdobju obravnavanih 46 izumov. Potrjenih je bilo 41, zavrnjeni so bili štirje, eden pa je bil vrnjen v postopek obravnave.

Ce primerjamo letošnje število prijavljenih predlogov z lanskim za enako obdobje, lahko ugotovimo rahlo povečanje (od 50 na 53).

Število prijav v posameznih obdobjih je bilo različno. V prvih štirih mesecih je prispelo vsega skupaj šestnajst prijav ali povprečno štiri na mesec, ostalih 37 pa v preostalih treh mesecih: enajst v maju, šestnajst v juniju, deset v juliju.

Razmerje predlagateljev med posameznimi TOZD se tudi letos ni bistveno spremenilo. Največ novih predlogov so zopet dali delavci iz TOZD Vzdrževanja, sledijo TOZD Jeklarne-valjarne, TOZD Livarna II...

Največ predlogov je bilo realiziranih v TOZD Jeklarne-valjarne, in sicer šestnajst, s trinajstimi sledi Livarna II, s po štirimi MO in TT...

Prijavljeni predlogi se podobno kot lani nanašajo na tehnično-tehnološko področje, medtem ko so ostala področja (organizacija, komerciala, varstvo pri delu...) še vedno žal zanemarljena, čeprav smo mnenja, da se tudi tam skrivajo precejšnje rezerve.

TABELA I

PRIKAZ ŠTEVILA OBRAVNAVANIH PREDLOGOV PO TOZD

TOZD	Št. obr. predlogov	Sprejeto DA	NE	Gosp. korist	Nadomestilo
A — plavž	2	2		293.680	25.936
B — jeklarne in valjarni	11	10	1	337.980	27.287
F — livarna I	—	—	—	—	—
G — livarna II	13	13		1.410.534	88.131
H — MO	4	3	1	139.762	11.922
J — TT	4	3	1	—	2.500
L — vzdrževanje	—	—	—	—	—
M — energetika	2	2		14.736.580	44.086
N — transport	—	—	—	—	—
R — kontrola kakovosti	—	—	—	—	—
S — GKSG	—	—	—	—	—
Z — DSSS	—	—	—	—	—
T — DPG	—	—	—	—	—
Komisija za racional. DO	10	8	2	763.981	48.028
Skupaj OZD	46	41	5	17.682.517	247.890

TABELA II

PRIKAZ ŠTEVILA PREDLAGATELJEV PO TOZD

TOZD	Število predlogov
A — plavž	2
B — jeklarne in valjarni	8
F — livarna I	2
G — livarna II	8
H — MO	2
J — TT	1
L — vzdrževanje	15
M — energetika	4
N — transport	—
R — kontrola kakovosti	2
S — GKSG	—
T — DPG	—
Z — DSSS	2
Skupaj	46

Dušan Krošl

Brigada »Cvetka Jerin« v Srbiji

Mladinska delovna brigada »Cvetka Jerin« je letos, tako kot dve leti poprej, zaprosila za pokroviteljstvo našo delovno organizacijo.

V razpravi, ki je potekala v družbenopolitičnih organizacijah, smo se tudi letošnje leto odločili,

da bomo pokroviteljstvo sprejeli in brigado opremili za delo na akciji.

Po junijskih pripravah se je brigada odpravila v Srbijo, kjer je sodelovala v drugi izmeni zvezne delovne akcije »Pešter« v organizaciji medobčinske konferen-

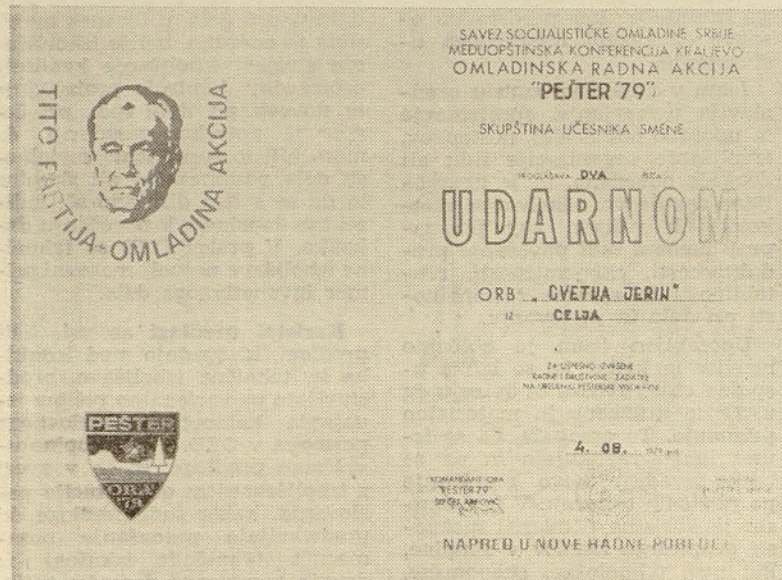
ce ZSMS Kraljevo. Razen naših brigadirjev je na tej akciji bilo udeleženi še 300 brigadirjev iz vseh krajev naše domovine.

Organizator naše brigade je bila Občinska konferenca ZSMS Celje. Sestavljena je bila iz mladit iz srednjih šol, delovnih organizacij in krajevnih skupnosti. Med njimi so bili tudi trije brigadirji iz Železarne Štore.

Samo delo na delovišču ni bilo lahko in tudi ne enostavno. Zasaditi je bilo potrebno dva tisoč

Lada Cmok: »Rudi, zanima me vse, kar mi lahko poveš o življenju, ki si ga doživljal kot brigadir prvič.«

Rudi Mužar: »Res je, da sem bil v brigadi letos prvič. Za to odločitev, da grem v brigado, so prispevali največ moji delovni tovariši, ki so že bili na delovnih akcijah v prejšnjih letih. Naša osnovna naloga je bila pogozdovanje. Čeprav je bilo dela mnogo in je bilo čestokrat tudi naporno, sem delal z veseljem, saj vem, da sem s tem prispeval majhen del k lepšanju naše domovine. V prostem času smo imeli mnogo možnosti, da se udeležujemo v

Panorama delovne akcije mladine na Pešterju

hektarjev sadik, večinoma smrek, borov in macesnov. Podnebje, ki vlada na planoti Pešter, je zelo spremenljivo in ostro. Do zamude pri uresničevanju norm na delovišču je prišlo prav zaradi hitrih sprememb vremena. Kljub temu je naša brigada bila dvakrat udarna, bila najboljša pri družbenih aktivnostih, prva pri športnih aktivnostih in prinesla domov enajst udarniških značk, značke »gorana«, diplome za posamezne družbene aktivnosti ter priznanja za angažiranje na delovišču in popoldanskih aktivnostih vseh brigadirjev.

Po končanem delu so brigadirji prišli v Celje srečni in veseli, da so na svoj specifični način pomagali k izgradnji naše lepe domovine.

Po skromnem kosilu v Domu železarjev na Teharjah so razdelili priznanja ter obljubili, da bodo nove izkušnje, pridobljene v brigadi, uporabljali pri svojem nadaljnjem delu v šolah, v delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih in pri mladinski aktivnosti.

Med udeleženci MDB »Cvetka Jerin« v Pešterju so bili tudi mladinci iz Železarne Štore, in sicer:

- Krešo ???, valjarna II
- Zoran Petrušič, mehanična delavnica
- Rudi Mužar, tovarna traktorjev.

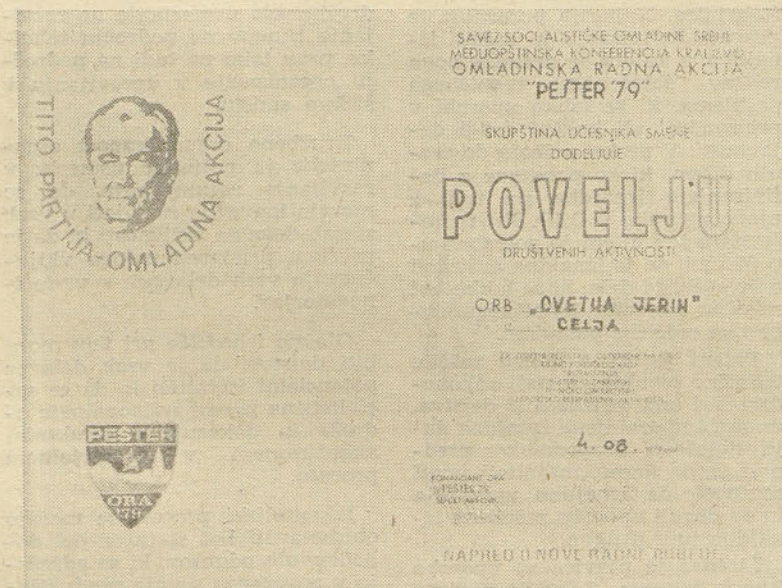
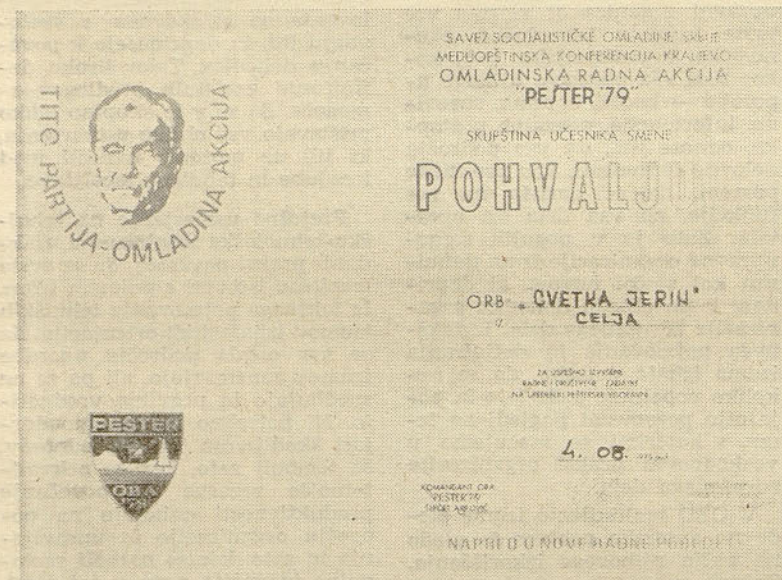
O vtisih, ki so jih prinesli mladit brigadirji z delovne akcije v Pešterju, se je z udeleženci pogovarjala tovarišica Lada Cmok — operativni predsednik ZSMS ŽS. Med anketiranimi mladinci je bil tudi Rudi Mužar, ki je zaposlen v TOZD TT kot delavec na montaži menjalnika.

družbenopolitičnem in kulturnem življenju. Obiskoval sem politični tečaj, ki sem ga uspešno končal. Štab se je trudil, da nam proste ure v brigadi čim bolj popestri in nam je v ta namen organiziral izlet v Novi Pazar. Tam smo si ogledali znamenitosti mesta, kjer so bil najlepši in najbolj zanimivi predvsem muzeji.

Domov smo prinesli mnogo priznanj in nagrad, saj smo bili na delovišču pohvaljeni, v športu pa celo najboljši.

Na kratko sem ti povedal, kako smo preživeli delovno akcijo v Pešterju. Skratka, z eno besedo povedano, bilo je odlično.

Simović—Cmok

Priznanja, ki jih je dobila brigada

— Pogledj, pogledj! Od kdaj pa je pred upravnim poslopjem v cvetličnih lončkih trava namesto rožic?

— Veš, tudi to je varčevanje! Tako ni potrebno pleti, zalivati in ne kupovati rož.

iz krajevne skupnosti ŠT O R E

»Sveti (komisije) so bili zelo aktivni v času med obema sejama«, je bila ugotovitev Sveta skupščine krajevne skupnosti na 6. rednem sestanku 30. avgusta. Delegati so potrdili polletno bilanco in ne bo odveč, če izrazimo zahvalo Železarni oziroma njenemu kolektivu za pomoč pri realizaciji projektov, zgrajenih v zadnjem času (avtobusne čakalnice, most v Mostah itd.).

Obe pokopališči sta že kar predolgo predmet razprav. Zaenkrat so še zadržki, da bi objekta predali Pogrebniemu zavodu; zato je sklenjeno, da se teharsko pokopališče preda v upravo KS Teharje, pogrebni odbor pa naj bi bil skupen (tvorili bi ga predstavniki obeh KS). Treba je takoj preiti k izdelavi programa posameznih faz ureditve novega dela kompolskega pokopališča.

Železarniškemu DS se bo predlagalo v potrditev, naj kot datum krajevnega praznika določi 9. september, ko je bil v tovarni izvoljen prvi delavski svet.

V dnevih letošnjega praznovanja bo v prostorih Ljudske tehnike na Lipi otvoritev nove knjižnice, pri čemer je denarno največ zopet sodelovala tovarna.

Svet skupščine se je v nadaljevanju seje seznanil s predvidenim programom akcije NNNP, ki bo dne 29. septembra in bo zajela vse prebivalstvo naše krajevne skupnosti.

Celoten program je časovno in prostorsko razčlenjen. Informativno lahko objavimo, da se bo akcija pričela 29. septembra ob

15. uri in trajala do drugega dne (nedelja) do večera. Frontna SZDL bo vsakega krajana posebej obvestila o nalogah za akcijo ter njo tudi vodila.

Obstoječi program se bo dopolnil še z aktivnostjo NZ, DPO in društvi. Na seji sta bila potrjena dva režijska odbora, in sicer za postavitev štirih avtobusnih čakalnic na cesti med Štorami in Svetino ter ene čakalnice na Lipi. Kot drugi RO je bil potrjen odbor za pridobitev družbenega prostora za naselji Laška vas—Pečovje.

V času tega pisanja pa je režijski odbor, ki ga vodi Polde Povalej, že opravil svoje delo. V naselju nad stolpnico na Lipi so asfaltirali cestne odcepe. Investicijska vrednost del je bila 30 starih milijonov dinarjev, lastniki hiš so prispevali dvesto starih tisočakov in 50 ur prostovoljnega dela.

Ko se bo, zdaj v doglednem času, vsedla za mizo komisija za izdelavo srednjeročnega plana naše Krajevne skupnosti, naj le pomisli na dejstvo, da v nekaterih »manj razvitih« območjih večina ljudi še kar naprej odlaga adpatke v naravo, ker je zahtevani, planirani in obljubljeni kontejner »padel v vodo« — ali pa smo pozabili nanj. No, takih primerov in problemov je na Pečovju, Laški vasi in Ogorevcu še mnogo. Omenil sem samo enega, pa ne da bi hotel dati nasvete komisiji za planiranje!

Jok

Krajevna skupnost Svetina

Pred skoraj dvema mesecema je bila v Krajevni skupnosti Svetina proslava občinskega praznika občine Celje. Že takrat smo

tina, tovariša Cirila Pesjaka. Razgovor z njim je vodil tovariš Jože Kragelj.

Vprašanje: Pred dvema mesecema smo bili krajanje Štor, Svetine, okoliških vasi in pravzaprav cele celjske občine (sicer ne vsi), prisotni pri otvoritvi objekta pomembnega, ne samo za vaš kraj, temveč za vso občino. V mislih imam novo asfaltirano cesto, ki bo v bodoče vašo lepo vasico še bolj približala nam, ki stanujemo v »dolini«.

Vi, tovariš Pesjak, ste predsednik ene najmanjših in najmlajših krajevnih skupnosti — kako »stara« pravzaprav je in koliko »duš« šteje?

Odgovor: Naša krajevna skupnost je bila ustanovljena leta 1965 na željo občanov in takratnega skupnega vodstva KS Štor in Svetina, zaradi boljšega povezovanja med občani. Ker je imela naša današnja KS Svetina specifične probleme, je bilo nujno potrebno, da čimprej ustanovimo svojo KS, kajti zavedali smo se, da bomo le v svoji KS lažje reševali probleme. Današnja KS je razdeljena na 4 stalna območja v skupni izmeri 11,25 km² in šteje 420 prebivalcev.

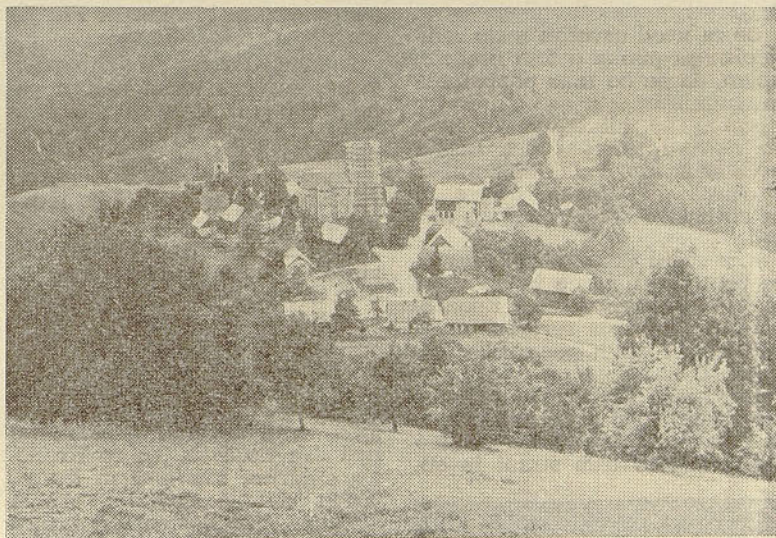
Vprašanje: Kako so se svet skupščine in komisije »ujele« pri svojem delu in kakšen je vaš program?

Odgovor: Programi, ki jih sestavljamo v naši KS, so tako tesno povezani, da je nujno sodelovanje sveta KS in vseh komisij; le v skupnem sodelovanju vidimo čimprejšnje rešitve naših problemov.

Tudi dela na našem kulturnem spomeniku (gotska cerkev) so v teku.

Vprašanje: V zadnji številki Železarnja je bila objavljena slika pokojnega tovariša Videca, ko je prerezal trak pri začetku nove ceste. Povejte nam kaj o tem vašem aktivnem krajanu.

Odgovor: Nenadna smrt našega Videca Andreja, dolgoletnega

Vas Svetina — središče krajevne skupnosti Svetina

Vprašanje: Morda malce nenavadno vprašanje: zakaj ste ustanovili svojo lastno krajevno skupnost in niste ostali kot prej v pristojnosti območja štorske krajevne skupnosti?

Odgovor: Pri našem delu se je pokazalo, da se moramo čim bolj povezati s krajanji, kajti vsak zaselek ima svoje probleme in probleme lažje rešujemo takrat, če smo bliže vaščanom (bazi).

Vprašanje: Bralce bo zanimalo, kako je kaj z aktivnostjo družbenopolitičnih organizacij, mislim predvsem na SZDL in MLADINO. Kakšno je sodelovanje?

Odgovor: V naši krajevni skupnosti imamo krajevno konferenco socialistične zveze delovnega ljudstva in Osnovno organizacijo zveze socialistične mladine Slovenije. Zavedamo se, da bi brez teh organizacij s težavo uresničili zahtevne programe. Tudi KK SZDL Svetina odigra vlogo pri reševanju naših nalog. Ustanovili smo pododbore in povem vam, da so se prvi rezultati že pokazali. Naša OO ZSMS se je ponovno ustanovila v marcu leta 1979. Rezultati dela prepričljivo dokazujejo, da imajo voljo do dela. Dosti nalog, ki so jim bile zaupane, so dobro opravili, skratka njihovo sodelovanje je čutili na vseh področjih naše krajevne skupnosti.

Vprašanje: Občani občine Celje so svoj praznik, 20. julij, letos praznovali na vašem območju. Je bila to slučajnost?

Odgovor: Skupščina občine Celje prireja občinske praznike v različnih krajevnih skupnostih. Letos je bila velika želja naših krajanov uresničena in praznik občine Celje v letu 1979 je bil v naši krajevni skupnosti. Ob priliki praznovanja smo odprli moderno asfaltirano cesto, v izgradnji pa je samopostrežna trgovina, katere investitorja sta Merx Celje in naša krajevna skupnost.

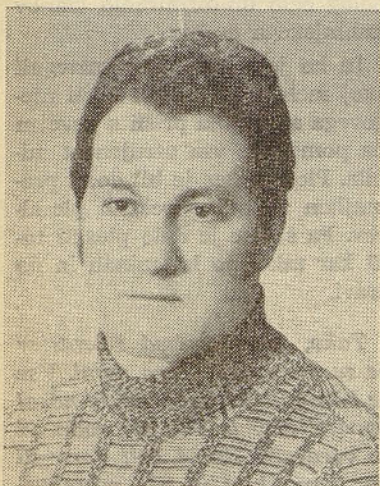
družbenopolitičnega delavca v naši KS, je prizadela vse krajanje. Tovariš Videc je vsa leta po vojni skrbel in se boril za napredek našega kraja. Z njim nismo izgubili samo funkcionarja, ampak človeka, ki je bil vedno pripravljen reševati probleme. Pri našem nadaljnjem delu nam bo svetel vzgled.

Francoz pije največ

S 16,5 litra čistega alkohola na prebivalca letno je Francija prva na svetovni lestvici. To so ugotovili udeleženci mednarodnega sestanka, na katerem je bilo nad 400 delegatov. Na drugem mestu je Portugalska s 14,1 litra alkohola letno na prebivalca. Španija je s 14 litri tretja. Na Nizozemskem se je poraba alkohola v minulih 20 letih potrojila.

Nezaslišano! Kaj pa mi, Jugoslovani? Pa midva?

Ciril Pesjak, predsednik krajevne skupnosti

se odločili, da našim bralcem predstavimo to krajevno skupnost. Povprašali smo o tem predsednika Krajevne skupnosti Sve-

ŠPORT IN REKREACIJA

Že tretjič...

Dne 18. julija smo šli železarji Slovenskih železarn tretjič čez Kamniško sedlo v Logarsko dolino.

Ce za uvod osvežim malo zemljepisnega pouka o tem predelu, upam, da ne bo tako popolnoma nezanimivo.

Kamniške ali Savinjske Alpe so skrajni vzhodni del Južnih apeniških Alp. Ločijo takorekoč štajersko od krajnske dežele, če bi govorili o starih deželnih mejah.

Ker visijo skalni skladi apnenca proti jugu, so na južno stran manj strme in poraščene z gozdovi in tratami, na severno pa se spuščajo v golih prepadnih stenah v doline.

Kamniška Bistrica — 601 meter višine, kjer je bil naš izhod, je gorska dolina, ki sega v samo osrčje Alp. S treh strani jo ob-

Fanika Irgolič je poskrbela za prazne želodce v zadovoljstvo vseh pohodnikov

dajajo mogočni gorski vrhovi, na levi Mokrica, Kalcij, Grintavec, Štruce, Skuta in Brana, na desni pa Velika Planina in Planjava.

Kamniško sedlo ali Jermanova vrata, najvišja točka našega pohoda (1884 m), je preval med Brano in Planjavo. Tu stoji stara planinska koča, ki jo je leta 1906 postavilo in leta 1955 obnovilo PD Kamnik, ki jo tudi še sedaj upravlja.

Logarska dolina, cilj našega sestopa (v višini 700 do 900 m), je brez dvoma najlepša med slovenskimi gorskimi dolinami. Ima široko, plosko, travnato dno, 7 km dolgo, pod gorske stene; in že od vstopa v njo vidiš njen amfiteaterski zaključek. Z dna se dvigajo strmi skalnati grebeni, vsi nad dva tisočaka. Tu so Krofička, Ojstrica, Planjava in Brana. Sklep doline ograjuje skalna stopnica, nad katero visi krnica Okrešelj, obkrožen s stenami Brane, Turske gore, Rinke in Mrzle gore. Pod Okrešljem izvira potok, ki se spušča v 80 m visokem slapu Rinka, ki je del naše reke Savinje.

Ves teden pred pohodom je bil cmerav in moker, tako da smo dvomili v lepo soboto. Vsi tisti hribovci, ki vemo, kako se takemu skisanemu vremenu streže, smo v nahrbtnike najprej zložili dežnik in obvezen dežni plašč, pa še rezervne čevlje itd.: »Nič se ne ve — za vsak primer!«

Jutro 18. julija je bilo megleno in z običajnim ugibanjem po videzu vrhov, po prepeljevanju oblakov, tudi nismo mogli ugotavljati obnašanja vremena. Vendar smo se do Kamniške Bistrice pripeljali brez dežja. Tu je nastal običajen direndaj. Srečevanje in pozdravljanje starih znancev iz drugih podjetij, stiskanje rok in glasnega živ-žava

ni bilo konca. Seveda, če se 450 ljudi znajde v eni sami grupi, ni mala stvar.

Storovčani smo tokrat prvi zakoračili v breg. Čeprav je bilo še megleno, je bil zrak lahek in prijeten ter nas je strah pred ne-

šanja, kateri je ta in ta vrh, so nas ustavila za razlago in pojasnjevanje.

Potem se poznajo pogoste in silovite nevihte, razrušene stene, razmetano kamenje, ponekod potrgane vrvi. Kotlički so še natrpa-

Na koncu pohoda — piknik

vihtami nekako minil. Ko pa smo zagledali vrhove Grintavcev v soncu in lahke meglice, ki so poplesavale med njimi, smo upali na lep in prijeten pohod.

Kaj hitro in lahko smo prešli gozdni pas in »pri stanih«, med macesnovci šele prvič počivali. Ta »planina«, kot pravijo pašnikom, je tokrat bila čudovito sveža, polna sočne planinske trave, polna cvetja, predvsem velikih belih marjetic, tu in tam je bilo videti še zapoznani rododendrom ali skromne nageljčke.

Sedeli smo na razpadajočih brunih, se šalili in privezovali dušo za zadnji strmi vzpon, ki nam je grozil nasproti.

Tu so nas dohiteli prvi Ravenčani, spet pozdravljanje in dobrodošlice, dokler nas naš vodnik Drago ni rahlo opomnil, da bo treba naprej.

Po kratkem, le malo napetem pobočju smo prešli cik-cak ovinke, levo, desno med malinami, ki na žalost še niso bile zrele in ruševjem, počasi navzgor. Od daleč je zgledalo, kot da se pomika velikanska gosneca v breg, vsa pisana in gibčna.

Na vrhu te utrujajoče poti nas je pri Kamniški koči čakal vroč čaj, ki se je dobro prilegal, saj pot ni težavna, samo vleče, se brez konca, iz ovinka v ovinek.

Razgled od koč je bil dober, videlo se je Ljubljansko polje tja do Domžal, Logarska dolina je tudi odkrila svoje čare, le po najvišjih vrhovih so se vlačile in strašile sive megle.

Cisto malo privatnega postopanja z družbico po robu nad prepadi me je poplačalo z ogledom lepih gorskih zvezdic — planik. Seveda smo šli dalje, videli smo jih pa le.

Sestop je bil hiter, ker so bile skale suhe, vendar je bilo treba zbrati vso previdnost in pozornost, kajti poti so ozke in pod njimi prepadne stene. Le vpra-

ni s snegom in plaz pod njimi je bil veselo drsališče za mnoge udeležence pohoda.

Kratek postanek na Okrešlju in pot čez Rinko, vse je minilo skladno in disciplinirano. »Orlovo gnezdo« je bilo ves čas mimo-hoda železarjev polno zasedeno.

Po tej dolgi poti se je menda vsak udeleženec najbolj razveselil parkiranih avtobusov, ki so prišli po nas prav do doma pod slapom in utrujene zvozili do gozdička pri Cinkarniškem počitniškem domu. Tu se je naša gostinska služba zopet odlično izkazala. Ne samo klopi, menda celo stole in mize in plesni oder so pripeljali naravnost iz Štor, tako da je bilo pod smrekami urejeno pravo gostišče, da o vročem pasulju sploh ne govorimo, poleg belo uniformiranih članov kuhinjskega osebja.

In ko je harmonikar raztegnil svoj meh in ko so mu člani njegovega ansambla prišli s pevcem na pomoč, je vsa utrujenost minila. Plesni oder je bil dosti premajhen za toliko veselih plesalcev. Pa saj se je dalo plesati tudi kar tako, po koreninah in po travi.

Tako, tretji pohod železarjev je za nami, srečno za nami. Vse je bilo odlično izvedeno, le nekaj spodrsrlajev je bilo pri vodniški in varovalni službi, žal! Varovali so tam, kjer ni bilo potrebno, kjer pa se je pričakovala vrv in straža, ni bilo nikogar. Ne govorim iz hudobije, ampak iz dolgih desetletnih izkušenj planinarjenja.

M. M.

Moralna moč vseljudske obrambe

(Nadaljevanje z 8. strani)

ki se zaveda, za kakšne cilje se bori mali narod proti močnejšemu sovražniku in njegovim zaveznikom. To veliko človeško vrednost uvršča naš samoupravni socialistični sistem v prvi ešelon obrambne moči.

VIRI MORALNE MOČI SLO

V obrambi proti sovražniku bi naš človek pokazal visoko obrambno pripravljenost, branili bi svojo svobodo, vrline druge svetovne vojne, to, kar smo zgradili po vojni in svojo bodočnost. Naš človek ne bo šel v boj zato, ker je mobiliziran, ampak zato, ker kot samoupravljalec pripada temu sistemu, naši obrambi; zato bo dal od sebe vse, da bi prispeval svoj največji delež za obstoj našega samoupravnega socializma. Naš socialistični patriotizem, ljubezen med narodi naše zemlje, ki je nastala v skupni borbi, revolucionarna tradicija, zavest o neuničljivosti naroda, podpora miroljubnih in naprednih sil v svetu, enotnost moralne moči oboroženih sil in ljudstva, prepričanost v možnost boja proti napadalcu, vse to so moralne moči naše narodne obrambe.

Zato je danes poznavanje psihološke in specialne vojne, neprestano upiranje silam, ki jo vodijo, sestavni del pouka in aktivnosti ne samo pripadnikov oboroženih sil, marveč tudi vseh ostalih obrambnih struktur naše SLO. Po besedah tovariša Tita pa mora biti ljudstvo enotno in celovito, ker le tako se bo vsak posameznik čimbolje znašel na vsakem mestu in vsakem položju in bo tudi uspešnejši.

Svetislav NIKOLIČ

ŠPORT

V ŠTORAH II. SLOVENSKA MOŠKA ROKOMETNA LIGA

V začetku avgusta je zopet začelo rokometno igrišče na Lipi. Vsak ponedeljek in četrtek trenira 20 članov ekipe, kot priprave za tekmovalno v zahtevni republiški ligi.

Štore je imelo že leta nazaj svojo rokometno ekipo, ki jo je vodil tov. Cizelj Jože. Če pogledamo nazaj, je imela rokometna

sekcija svoje uspehe in padce. Vendar se je do danes ustvarila ekipa, ki lahko zopet tekmuje v republiški ligi. Sedaj je predsednik sekcije tov. Doberšek Mirko in igralci upamo, da bo še naprej uspešno vodil sekcijo.

Kljub temu, da je po portoroških sklepih na področju tekmovalnega športa, tudi rokomet, bil

VESELJE IN ZABAVA MLADIH V HRUŠEVCU PRI ŠENTJURJU

Več ali manj je znano, da se v neposredni bližini Šentjurja nahaja hrib Resevna, ki je legendaren že iz NOB — na tem področju je imela zatočišče I. celjska četa. Tu sta padla mlada zavedna partizana Cvetka Jerin in Dušan Lah v borbi za svobodo proti okupatorju in domačim izdajalcem.

manjkalo, med katerimi so bili stari in mladi, saj je ta prireditel podoben dobro znanim igram s TV zaslonov Jadranska srečanja in Igram brez meja.

Drugi del večera je bil posvečen prosti zabavi. Vsem dobrodošlim obiskovalcem je folklorna skupina pod vodstvom tov. Jančiča iz Šentjurja predstavila vr-

Ekipa Kamènega pri vlečenju vrvi

Danes prav iz tega področja izhaja mladinska OO Resevna, ki temu kraju daje mladostno razgibanost in aktivnost. Tako je v soboto, 25. 8. 1979 v Hruševcu pri Šentjurju priredila vesel večer kar pod kozolcem.

Ta vesel večer je vseboval dva dela. V prvem delu so tekmovalne ekipe mladinskih organizacij, kot so: OO ZSMS Dobje pri Planini, Kameno, Loka pri Žusmu in Resevna, pokazale svoje sposobnosti, in sicer: skakanje v vreči, vožnja v samokolnici, nošenje gajbic, vlečenje vrvi itd. S pomočjo štoparice in žirije so prišli do rezultatov najboljših. Prvo mesto si je pridobila mladinska ekipa OO ZSMS Kameno, kar jim je v ponos in v spodbudo. Vse tekmovalne ekipe so za sodelovanje prejele praktične nagrade. Pri teh večerih je bilo obilico smeha, tudi navijačev ni

sto narodnih plesov, ki so obogatili ta večer, kar je občinstvo z navdušenjem sprejelo in ples samo nadaljevalo ob ansamblu domačinov mladincev, pod vodstvom Vilka Cimermana.

Ob dobri kapljici in prigrizku so se gostje zadržali pozno v noč, saj je bila zabava popestrjena z raznimi skeči. Za vso zahtevno organizacijo je poskrbela mladinska OO Resevna s pomočjo soprokrovitljev, nekaterih OZD in zasebnih obrtnikov iz Šentjurja. Kljub težavam, ki jih nikjer ne manjka, je prireditev uspela, obisk je bil zadovoljiv in požrtvovalnost mladih je bila s tem poplačana.

Vse to je dokaz več za skupno sodelovanje in za vsestransko zadovoljstvo vseh, ki si še želijo podobnih srečanj tudi v bodoče.

Tone Uršič

porušen star sistem organizirane igranja, je članska ekipa rekreacijsko sodelovala na vseh možnih tekmovanjih. Ker smo se zavedali, da takšno stanje ne more trajati v nedogled, smo zastavili delo z mladimi (predvsem šolarji v OŠ Store). Tako smo v le-

densko, in sicer v ponedeljek in četrtek. Prav tako bomo organizirano vodili dve selekciji, in sicer I. selekcijo (5. in 6. razredi — okoli 20 učencev) — treninge bo sta vodila tov. Nendl Bojan in Gajšek; II. selekcijo (7. in 8. razredi — okoli 15 učencev) — tre-

Ekipa rokometišev bo letos tekmovala v II. republiški ligi. Fantom želimo veliko uspeha, gledalcem pa obilo športnega užitka

tih 1978, 1979 imeli organizirano tri selekcije (5. razredi, 6. razredi in 7. plus 8. razredi), ki so sodelovale na organiziranem šolskem prvenstvu Celja. Te selekcije so vodili voditelji, sicer člani moške ekipe: tov. Gajšek, Nendl B. in Konda. Selekcija 5. razredov je zasedla na tekmovanju 5. mesto, selekcija 6. razredov 3. mesto in selekcija 7. in 8. razredov 4. mesto od 10 sodelujočih ekip. Članska ekipa je v tem času igrala v neformalni rekreacijski ligi, v kateri so sodelovale ekipe iz celjske okolice.

Kot nagrado za amatersko delo članov smo že dve leti zaporedoma organizirali 10-dnevni trening v Poreču. To obliko treninga so nam finančno omogočili ZSMS DO Železarne Store, športno društvo Kovinar Store ter lastni prispevki članov. Poleg treningov smo odigrali tudi nekaj tekem, tako z RK Buje, kjer aktivno deluje naš bivši vratar Markovič, RK Poreč, RK Senj, mladinsko reprezentanco Italije, RK Goce Delčev iz Jabuke pri Pančevu.

Za tekmovalno sezono 1979/80 je organizirano republiško rokometno tekmovanje v dveh ligah, in sicer: enotno republiško I. ligo ter dve republiški II. ligi. Naša ekipa je potrjene članke II. slovenske moške rokometne lige vzhod. V tej ligi sodelujejo naslednje ekipe: Fužinar Ravne, Velika Nedelja, Štore Kovinar, Krško, Slovenj Gradec (Vuzenica), Ormož, Saleška, Kovinar Maribor, Petrovče, Krog (pri Murski Soboti).

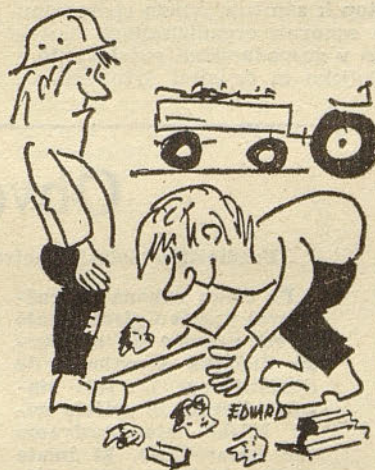
Ekipo bodo strokovno vodili tov. Nendl Vlado in Majer Tomo. Treninki so predvideni 2-krat te-

ninge bo vodil tov. Konda Zdravko.

Torej naše delo in razvoj rokometu v Štorah še naprej temelji predvsem na delu s selekcijami, saj bomo iz teh vrst dobili kader za mladinsko in člansko ekipo. Prav tako bomo v bodoče več pozornosti posvetili trenerskim in sodniškim kadrom.

Upam, da bodo krajanje Štor s svojim obiskom na tekmah dali priznanje mladim igralcem za njihovo delo. Sami igralci pa obljublamo, da se bomo srčno in športno borili ter s tem potrdili upravičenost uvrstitve naše ekipe v republiško ligo.

Zdravko KONDA

— Kaj pa tako hiti s pobiranjem odpadkov po tovarni?

— Veš, bojim se, da bi me drugi prehiteli, predvsem pa tisti, ki so to pustili!

**Dopisujte in oblikujte
z nami
naše glasilo**

DELO SAMOUPRAVNIH ORGANOV

V tem obdobju so na samoupravnih organih potekale živahne razprave predvsem ob obravnavi sanacijskih programov in pregledih rezultatov poslovanja.

TOZD LIVARNA STROJNE LITINE se je sestala 30. 7. in 14. 8. na 26. in 27. redni seji delavskega sveta. Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnavna poročila o poslovanju in finančnih rezultatih za prvo polletje tega leta in analiza uspešnosti poslovanja za to obdobje.

Sanacijski program za leto 1979 so sprejeli in zadolžili komisijo za gospodarjenje, da skrbi za realizacijo tako akcijskega kot sanacijskega programa.

DELAJSKI SVET TOZD JEKLARN-VALJARN se je sestel devetnajstič 29. avgusta 1979. Ugotavljali so uspešnost količinske proizvodnje v mesecu juliju in se pogovorili o težavah, ki jih spremljajo predvsem v valjarni I. Manj ugoden rezultat so dosegli v juliju zaradi pomanjkanja delovne sile, spremljajo pa jih še težave pri transportu gredic od nadomestne peči do predproge.

Sprejeli so tudi rokovnik obravnave aktov ter vrednotenja del in nalog. Odločili so se za takojšnjo javno razpravo na samoupravnih delovnih skupinah in zadolžili koordinacijski odbor za sodelovanje v razpravah.

Obravnavali so sanacijski program TOZD vzdrževanje in potrdili povišanje interne planske prodajne cene TOZD vzdrževanje za tekoče leto za 11,22 %. Ob tem so podali tudi zahtevek po doslednem uveljavljanju dohodkovnih razmerij v skladu s Samoupravnim sporazumom.

Pristopili so k samoupravnemu sporazumu o združevanju dela in sredstev s Steklarno Hrastnik, ki se nanaša na združevanje dela pravic na uvozu in deviz, ustvarjenih z izvozom. Potrdili so pristop k samoupravnemu sporazumu o osnovah organiziranega nastopa v gospodarskem sodelovanju s Poljsko in drugimi državami.

Seznani so se z informacijo o pričetku delovanja elektroobločne peči, za katero je pričakovati, da bo usposobljena za delo v začetku oktobra.

Delegatom so pojasnili, da v valjarni I tečejo pripravljalna dela na temeljnih koračne peči, žarilnica je v zaključnih fazah dela, medtem ko jeklovlek preizkuša nov stroj za brušenje ploščatih profilov. V naslednjih dneh se bodo s FV Kraljevo pogovorili o sovlaganju sredstev za izgradnjo jeklovleka. Beseda je tekla o pozitivnem izidu referenduma, s katerim so se delavci Jeklarne-valjarne odločili za organiziranost štirih novih temeljnih organizacij in poudarili, da so družbenopolitični dejavniki v TOZD zelo uspešni pri svojem družbenopolitičnem delovanju, se odraža ob uspešno izvedeni akciji pri predhodnih razpravah pred referendumom. Tudi v bodoče je treba s tako uspešnim delom nadaljevati, so bili mnenja vsi.

DS je zadolžil pristojne delovne skupnosti, da takoj pristopijo k izdelavi potrebnih samoupravnih aktov, kadrovska komisija družbenopolitičnih organizacij pa mora opraviti evidentiranje kandidatov v samoupravne organe in organe družbenopolitičnih organizacij.

DELAJSKI SVET TOZD VZDRŽEVANJE se je sestel na izredni seji 10. 8. 1979, kjer je razlago o sanacijskem programu podal vodja TOZD. 28. redno sejo so imeli 28. 8. 1979, kjer so obravnavali postopek mikroorganizacije in zadolžili vodjo TOZD za pravočasno dostavo gradiva v obravnavo samoupravnim delovnim skupinam, končala naj bi se do 15. 9. 1979.

DELAJSKI SVET TOZD TOVARNE TRAKTORJEV

Na 11. redni seji 27. 8. 1979 so poleg osnutka pravilnika o enotni metodologiji za oblikovanje organizacije in razvida nalog obravnavali tudi sanacijski pro-

gram TOZD vzdrževanje in poudarili pomembnost ugotovitve zbora delovnih ljudi v TOZD tovarni traktorjev, da naj sanacijske programe naredijo tudi v delovni skupnosti za komercialne posle, TOZD kontrola kakovosti in v delovni skupnosti za pripravo proizvodnje, ki se nanašajo na proizvodnjo v TOZD tovarni traktorjev.

Poudarili so odgovornost obratovodij, delovodij in skupinovodij, da so na osnovi sklepa zbora delovnih ljudi odgovorni tudi za realizacijo izdelave sanacijskega programa v takšni obliki, da bo zajel vse obrate, oddelke in skupine v TOZD tovarni traktorjev, ki se predloži delavskemu svetu do 15. septembra.

DELAJSKI SVET TOZD LIVARNE VALJEV, KOKIL IN METALURŠKE LITINE

27. 7. 1979 so na 24. redni seji med drugim obravnavali tudi periodični obračun poslovanja za obdobje januar—junij 1979.

DELAJSKI SVET TOZD TRANSPORT

23. redna seja je bila 30. 8. 1979. Delegati so ugotovili, da so rezultati za prvih sedem mesecev ugodni ter da je bilo poslovanje v tem obdobju pozitivno. Zadolžili so s sklepom komisijo za gospodarjenje njihove TOZD ter vse zaposlene, da še vnaprej dosledno izvajajo akcijski program, opozorili so tudi na splošno varčevanje.

Vodja TOZD je poročal o sanacijskem programu TOZD vzdrževanje, delavski svet pa ga je v predloženi obliki potrdil. Razpravljali so o organizacijskih aktih in predlagali, da samoupravne delovne skupine do 10. 9. 1979 o njih razpravljajo.

DELAJSKI SVET TOZD GRADBENO-STANOVANJSKO-KOMUNALNO GOSPODARSTVO

Ob obravnavi sanacijskega programa TOZD Vzdrževanje na 21. redni seji dne 29. 8. 1979 je delavski svet prišel do ugotovitve, da se s sanacijskim programom strinja, materialne stroške TOZD GKSG pa je potrebno ustrezno popraviti, ker so že v planu preniko zastavljeni. Sklenili so tudi, da se do 15. septembra organizira v samoupravnih delovnih skupinah razprava o vseh samoupravnih organizacijskih aktih. Tudi v tem TOZD so se pomudili ob sklepu, da je potrebno skrajno varčevanje.

DELAJSKI SVET TOZD DRUŽBENA PREHRANA IN GOSTINSTVO

23. redna seja, 16. 7. 1979
Na tej seji so se poleg obravnav samoupravnih aktov seznanili še z notranjimi ukrepi sanacijskega programa TOZD tovarne traktorjev.

KOMISIJA ZA GOSPODARJENJE

Na 19. redni seji, ki je bila 31. 7. 1979 so med drugim delegati sprejeli naslednje sklepe:

Zadolžili so delovno skupnost za finančne in računovodske posle, da natančno preveri planirane in porabljene stroške za službena potovanja. Predlog operativnega plana za avgust 1979 je bil soglasno sprejet. Potrdili so osnove za obračun stimulativnih dodatkov za leto 1979 s spremembami.

Predlog akontacije variabilnega dela ni bil izglasovan, zato so sklenili, da za mesec julij ostane za obračun predlog variabilnega dela iz obdobja prejšnjih treh mesecev. Tudi predlog za obračun stimulativnih dodatkov ni bil potrjen, zato je predsednik delegate seznanil, da bo predlog za ta obračun podal strokovni team. Odobrili so nekaj službenih potovanj in se seznanili z vsebino potnih poročil.

KOMISIJA ZA DRUŽBENI STANDARD

17. redna seja, 23. avgusta
Pri ugotavljanju realizacije sklepov s 14. in 15. redne seje so z ozirom na obrazložitev tov. Zibreta ter z ozirom na iztek poletniške sezone za leto 1979 na Rabu preklicali sklep, s katerim so predlagali odboru samoupravne delavske kontrole delovne organizacije, da raziše vzroke neupoštevanja njihovih sklepov. Zadolžili so TOZD družbena prehrana in gostinstvo, da čimprej izdela pregled vseh, ki so letovali na Rabu v zadnjih petih letih in ga posredujejo komisiji pri sindikatu, da bo lahko za naslednje sezono pravočasno in realno pričela z delom.

Dodelili so nekaj stanovanj, predsednik komisije pa je na osnovi posredovanega gradiva komisijo seznanil o porabi sredstev iz sklada skupne porabe, pri čemer je bilo ugotovljeno, da so sredstva za leto 1979 že izčrpana. Na prihodnjih sejah torej ne bo mogoče v tem letu več obravnati vlog za finančne pomoči.

ODBOR POSEBNE FINANČNE SLUŽBE

Sestel se je na 10. redni seji 28. 8. 1979. Glede likvidnostnega plana so sprejeli predloge, ki jih posredujejo v obravnavo delavskemu svetu delovne organizacije.

Obvestilo

Predložitev šolskih potrdil za šolsko leto 1979/80

Po členu zakona o družbenem varstvu otrok imajo otroci pravico do otroškega dodatka praviloma do dopolnjenega 15. leta starosti. Ker se je pričelo novo šolsko leto, pozivamo vse upravičence, ki imate otroke, ki bodo v tem šolskem letu dopolnili 15 let starosti, in še obiskujejo osnovno šolo, da dostavite potrdila o šolanju. Prav tako morajo predložiti potrdila o šolanju vsi dijaki srednjih šol, kakor tudi vajenci in učenci v gospodarstvu. Za vajece in učence v gospodarstvu, ki so v prvem letu šolanja, pa velja, da morajo poleg potrdila o šolanju predložiti še učno pogodbo. Frekventacijska potrdila morajo predložiti

študentje višjih šol in visokih, vendar s to razliko, da je na njih datum predložitve potrdil 10. 10. 1979, za vse ostale pa že 20. 9. 1979.

Pozivamo vse upravičence, da se tega obvestila oziroma njihovih rokov sigurno pridržujete in potrdila dostavite v obračunsko službo podjetja do zgoraj navedenih datumov.

Upravičenci, katerih otroci so se v septembru že zaposlili ali se bodo zaposlili in so končali v zadnjem šolskem letu šolanje, pa prosimo, da odjavijo prejemanje otroškega dodatka v obračunski službi, da ne bo prišlo do nepotrebnih preplačil.

Obračunska služba

Srečanja upokoencev Železarne Štore se je od skupno 582 vabljenih udeležilo kar 397 upokoencev. 35 upokoencev se je vabilu vljudno zahvalilo in sporočilo, da se zaradi bolezni tega srečanja ne morejo udeležiti. V svojih odgovorih so zaželeli kolektivu še veliko delovnih uspehov.

Lep sončen dan, kot naroben, je spremljal naše upokoence vse od doma, do zborovanja v kulturnem domu, ogleda novih obratov in tja do poznega večera na družabnem srečanju na Svetini.

Vse o tem srečanju, željah in vtisih s tega srečanja v naslednji številki železarnja.

KAKO SMO DELALI

V juliju je znašala skupno proizvedena količina proizvodov 20.305 ton:

— v primerjavi z operativnim planom je bila nižja za 958 ton oz. za 4,5 %,

— v primerjavi z 1/12 letnega plana je bila nižja za 2.502 toni oz. za 11,0 %,

— v primerjavi z dinamičnim planom je bila nižja za 2.175 ton oz. za 9,7 %.

Po temeljnih organizacijah je potekala proizvodnja takole:

TOZD ELEKTROPLAVŽ IN AGLOMERACIJA

Ta TOZD je dosegel nižjo proizvodnjo od plana tako pri proizvodnji aglomerata kot tudi pri proizvodnji grodlja. Proizvodnja aglomerata je bila nižja zaradi zastaja na TH peči za 217 ton ($i = 94,0$), proizvodnja grodlja pa za 236 ton ($i = 94,0$).

TOZD JEKLARNE-VALJARNE

Skupna proizvodnja odlitega jekla, ki je bila planirana v višini 5.500 ton, je znašala 5.459 ton ali 0,7 % manj, kot je bilo predvideno v operativnem planu. Glavni razlog za nedoseganje plana je bil v tem, da so imeli v tem mesecu proizvodni dan manj, kot je bilo planirano zaradi prestavitve remonta v juniju. Na nižjo proizvodnjo je vplival tudi dvakratni izpad električne napetosti v času odlivanja jekla ter slaba preskrba s surovinami iz uvoza.

VALJARNA I

Skupna proizvodnja valjanih izdelkov je znašala 1.099 ton, kar je za 61 ton oz. za 5,3 % manj od operativnega plana. Proizvodnja

je bila nižja tudi v primerjavi z 1/12 letnega plana in dinamičnim planom, in sicer je bila 1/12 letnega plana realizirana z indeksom 50,7, dinamični plan pa z indeksom 50,0, zato ker dinamični plan ni predvideval kolektivnega dopusta v tem mesecu.

Od 15.—30. julija je bil opravljen redni letni remont.

VALJARNA II

Operativni plan valjarne II je bil postavljen v višini 7.610 ton, medtem ko so proizvedli za 810 ton oz. za 10,6 % manj, kot je bilo predvideno v operativnem planu, za 1.366 ton oz. za 16,7 % manj, kot je bilo predvideno v 1/12 letnega plana in za 1.150 ton oz. za 14,5 % manj, kot je bilo predvideno v dinamičnem planu.

Operativni plan ni bil dosežen zaradi pomanjkanja vložka ter neplaniranega valjanja specialnega profila kotne udarne letve.

JEKLOVLEK

V mesecu juliju so proizvedli 694 ton hladno predelanih valjanih profilov, kar je za 59 ton oz. za 9,3 % več od planirane količine v operativnem planu.

Proizvodnja brušenih profilov je bila planirana v višini 320 ton, realizirana pa v višini 298 ton. Nižja proizvodnja je posledica težav, ki se pojavljajo pri brušenju Ø 14,1 za Trstenik ter prehoda na brušenje finejših profilov.

Proizvodnja vlečenih profilov je bila planirana v višini 315 ton, realizirana pa v višini 397 ton zaradi večje storilnosti pri vlečenju okroglih in specialnih profilov.

TOZD LIVARNA VALJEV, KOKIL IN MET. LITINE

Skupna dosežena proizvodnja je znašala 1.921 ton, kar je v primerjavi z operativnim planom za 139 ton oz. za 7,8 % več, v primerjavi z 1/12 letnega plana za 252 ton oz. za 15,1 % več in v primerjavi z dinamičnim planom za 326 ton oz. za 20,4 % več.

Težave so imeli z uvozom grafitnega premaza, na induksijski peči BBC pa je prišlo do električnega preboja špirale, zaradi česar teden dni ni obratovala.

TOZD LIVARNA STROJNE LITINE

Operativni plan je bil postavljen v višini 626 ton, realiziran pa v višini 618 ton ($i = 98,7$). V primerjavi z 1/12 letnega plana je bila proizvodnja nižja za 27 ton oz. za 4,2 % v primerjavi z dinamičnim planom pa za 32 ton oz. za 4,9 %.

Vzroki za nedoseganje plana so:

— visok izmeček pri ulitkih za traktorsko proizvodnjo zaradi slabe kvalitete peska,

— pomanjkanje sode iz uvoza,

— pomanjkanje predlegur za proizvodnjo nodularne litine.

TOZD MEHANSKA OBDELAVA — OBDELOVALNICA VALJEV

Operativni plan in dinamični plan obdelovalnice valjev sta bi-

la presežena, in sicer operativni plan za 2 toni oz. za 0,8 %, dinamični plan pa za 7 ton oz. za 2,9 %, medtem ko je bila proizvodnja v primerjavi z 1/12 letnega plana nižja za 40 ton oz. za 13,7 %.

OBDELOVALNICA LITINE

Proizvedli so 52 ton dodelane litine, kar je v primerjavi z operativnim planom za 10 ton oz. 16,1 % manj, v primerjavi z 1/12 letnega plana za 25 ton oz. za 32,5 odstotka manj in v primerjavi z dinamičnim planom za 24 ton oz. za 31,6 % manj.

TOVARNA TRAKTORJEV

Operativni plan je bil postavljen v višini 425 kom. traktorjev, realiziran pa v višini 358 kom. Tudi ta mesec so se srečevali s številnimi težavami, ki so ovirale normalno proizvodnjo:

— s pomanjkanjem odpreskov in ulitkov za ohišje menjalnika,

— z nepravčasno dobavo zobnikov,

— z nepravčasno dostavo motorjev iz carinskega skladišča,

— s pomanjkanjem vilic in sorbnikov pedal.

IZMEČKI

Na nivoju DO je znašala skupna količina izmečka 231,8 ton, kar je vrednostno 3.928.200 din, kar je za 43,6 % manj, kot je bilo predvideno s planskim normativom.

Največ izmečka se je pojavilo v tozdu livarne II ($i = 107,0$) in je znašal 109,6 ton, kar je vrednostno 1.926.900 din oziroma 20,1 % manj, kot je bilo planirano, medtem ko je bil najmanjši izmeček glede na planirano količino v TOZD livarne I ($i = 20,0$) in je znašal 36,9 ton, kar je vrednostno 1.218.400 din oz. 67,8 % manj, kot je bilo predvideno s planskim normativom.

ODPADKI

Skupna količina odpadkov na nivoju DO je znašala 1.635,3 tone, kar je za 1,5 % več, kot je bilo predvideno s planskim normativom. Največ odpadkov je bilo v TOZD livarne II ($i = 123,0$) in sicer 426,1 tone, najmanj pa v TOZD livarne I ($i = 50,0$) — 234 ton.

ZAPOSLENI

V juliju je bilo na nivoju DO zaposlenih 3.428 delavcev, kar je za 4,5 % manj v primerjavi z letnim planom. Z upoštevanjem nadur in pogodbenega dela se število zaposlenih poveča na 3.603, kar predstavlja 100,4 % realizacijo letnega plana.

PRODUKTIVNOST

Produktivnost na nivoju DO je bila za 0,8 % nižja od predvidene. Najvišja produktivnost je bila dosežena v TOZD livarne I ($i = 121,2$), najnižja pa v TOZD TT ($i = 83,0$).

»Nič nas ne sme presenetiti - 79«

Razvijajmo vse oblike obrambnih aktivnosti!

V akciji, ki bo potekala v mesecu septembru zlasti 29. in 30. septembra se bo SZDL kot fronta vseh organiziranih socialističnih sil usposabljala in preverjala svojo sposobnost v organiziranosti, oblikah in metodah dela v vseh temeljnih sredinah, ki jih povezuje. Del teh nalog usklajeno vodi sindikat v delovni organizaciji, temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, posebej še naloge na področju neposrednih priprav in vključevanja delovnih ljudi v vse oblike obrambnih aktivnosti.

Če se na kratko ozremo in ocenimo dosednji potek priprav, lahko ugotovimo, da so dogovorjene naloge v okviru sindikata dobro potekale. Aktivnosti, ki jih vodijo koordinacijski odbori pri načrtovanju nalog, so v zaključni fazi. Ob tem je pomembna ugotovitev, da bodo prisotne razne oblike obrambnih aktivnosti, ki so prilagojene tudi specifičnim pogojem posameznih delovnih sredin. Dosežene uspehe na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite pa se vsekakor kažejo v široko zastavljeni družbenopolitični aktivnosti, razčiščenosti na mnoga temeljna vprašanja, vsebinska in organizacijska. Opredelili smo ljudsko obrambo in družbeno samozaščito in vemo, da to ni ločen sektor delovanja, temveč sestavni del široke aktivnosti, ki zadeva delo vseh samoupravnih in družbenopolitičnih sil, vse delovne ljudi in vse občane.

Ob načrtovani akciji naj ponovno poudarimo, da moramo prav v vseh temeljnih sredinah, zlasti v KS in TOZD kot osnovnih celicah organiziranja delovnih ljudi in občanov razvijati in krepiti naš obrambnovarnostni sistem. Prav tu, kjer se izražajo in

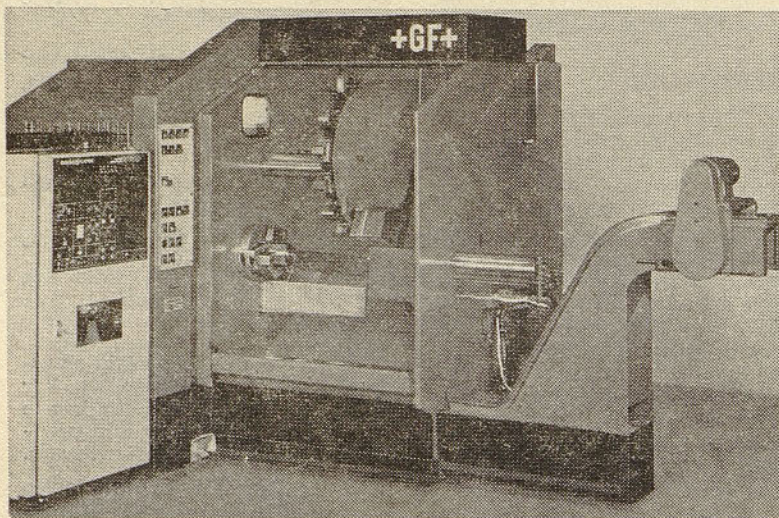
soočajo temeljni življenjski interesi delovnih ljudi, to pa so zlasti obramba in zaščita svojega družbenega ekonomskega položaja, svojih pravic in odgovornosti moramo razvijati vse tiste organizirane oblike družbenopolitične dejavnosti SZDL, sindikata prek katerih bo človek vedno bolj aktiven dejavnik v obrambi in zaščiti svojih temeljnih pravic. V akciji NNPN poudarjamo, da mora KS postati temeljna skupnost samoupravnega organiziranja in delovanja delovnih ljudi in občanov, v kateri se oblikujejo izhodišča, predlogi in dogovori tudi o varnosti in obrambi pridobitev samoupravnega socialističnega razvoja družbe. V delovni organizaciji in TOZD mora to vlogo povezovanja razvijati sindikat v takšni meri, da bo tudi v naprej del svojih aktivnosti namenil ljudski obrambi in družbeni samozaščiti. Da bo dal ustrezne pobude, sprejemal stališča, ocenjeval stopnjo pripravljenosti delovnih ljudi, zlasti delo posameznikov, ki so neposredno zadolženi, in imajo na tem področju odgovorne naloge.

Eden od osnovnih ciljev same akcije v delovni organizaciji je predvsem ta, da bomo svojim neposrednim oblikom dela, udeležbe vseh delavcev na izvrševanju nalog kot pripadniki narodne zaščite, civilne zaščite, disciplinirano izvrševali vse ukrepe in naloge koordinacijskih odborov, pokazali svojo visoko zavest in pripravljenost v izrednih razmerah, ko bo potrebno izvršiti svoje delovne obveznosti in obveznosti ter naloge izven delovnega časa. Ob tem naj opozorimo, da se v času 29. in 30. septembra ukinja možnost koriščenja letnih dopustov in drugih oblik odsotnosti z dela. Menimo, da bodo delavci ta ukrep z razumevanjem sprejeli in disciplinirano izvrševali svoje delovne obrambno zaščitne naloge.

Računalniško vodeni obdelovalni stroji

ZGODOVINSKI RAZVOJ

Prvi zametki numeričnega krmiljenja orodnih strojev segajo v leto 1949. Tedaj so v ZDA po naročilu US-AIR-FORCE naredili prototip NC frezalnega stroja. Tu so krmilili orodje z linearno interpolacijo. Naprava je bila opremljena z elektronskimi releeji. Nosilec informacij je bil luknjalni trak. Za tem so se začeli ukvarjati z razvijanjem lastnih krmiljenj tudi v privatnem sektorju, posebno v elektroindustriji in pri proizvajalcih orodnih strojev. Praktično pa so začeli uporabljati stroje z numeričnim krmiljenjem šele od 1956/57. Kot nosilec informacij oziroma programov so sprva uporabljali zgolj luknjane trakove ali luknjane kartice. Magnetni trakovi kot nosilci programov so povzročali prevelike motnje in so jih začeli uporabljati kasneje.

CNC — strožnica firme FISCHER

Odločilen prodor NC-strojev se začne z uvedbo polprevodniške tehnike po letu 1960. Case izpadov, ki so bili do takrat precejšnji, so odslej lahko zmanjšali na minimum. Tudi z znatno manjšimi izvedbami so dosegli velike prednosti. Te naprave imenujemo »krmiljenje druge generacije«, da bi poudarili, da so prebrodne težave in nesigurnosti prejšnjih krmiljenj s cevmi in releji. Glavna značilnost teh krmiljenj je princip zloženih (Baukastenprinzip), kjer lahko elemente stroja enostavno zamenjamo. Tako je bilo možno, da so naredili hitro delujoč vzdrževalni sistem. Ker je ura obratovanja pri NC-strojih zelo draga, so ti faktorji velikega pomena, saj se čas izpadov lahko zmanjša na minimum.

V Nemčiji so začeli s prvimi deli na področju numeričnega krmiljenja nekje leta 1956/57 na

visokih šolah in v industriji. Javno so prikazali prva nemška krmiljenja, in sicer polprevodniška krmiljenja — to se pravi krmiljenje druge generacije, leta 1960.

Tendence bodočnosti so integrirane naprave — to se pravi optimalno med seboj usklajene enote stroja in krmiljenje.

Upravičenost — tako ekonomska kot tehnološka — je v sedanjem času še bolj pomembna. Gospodarske krize v svetu, visoke stopnje inflacije, energetske in surovinske težave nas prisiljujejo, da pri reševanju tehnoloških problemov mislimo na učinkovite dolgoročne rešitve.

Pri nas smo na področju uvažanja NC sistema v velikem zaostanku, saj se predvideva, da bo v letu 1980 pri nas instaliranih le okoli 180 enot. Kot primer hitrega širjenja NC strojev v sve-

tu (še posebno na zahodu) naj povem podatke, da bo v letu 1985 v Veliki Britaniji že 60 % obdelovalnih strojev NC krmiljenih, pri tem pa danes razpolagajo le z 20 % takšnih strojev.

PREDNOSTI NC — KRMILJENIH STROJEV

Sodobna tehnika vedno bolj zahteva vezanost človeka na stroj in s tem iz njega dela robote. To je razvidno iz tehnologije velikih serij, avtomobilске in podobne industrije, kjer avtomatični stroji zahtevajo predvsem fizično angažiranost človeka.

NC upravljanje je nova vrsta tehnologije, ki po eni strani ne zahteva od človeka toliko fizičnega napora, po drugi strani pa nam nudi neskončno mnogo možnosti in spoznavanj.

Numerično krmiljenje delovnih strojev je razvita, visoka oblika avtomatizacije, ker zmora obvladovati komplicirane, med seboj zelo različne poteke dela. Ne samo, da zna krmiliti hitre avtomatične poteke dela masovne proizvodnje, ampak je zaradi svoje zmožnosti spreminjanja posebno primerna za gospodarno proizvodnjo posameznih komadov in majhnih serij.

Tehnične poteke, produkcijske postopke in transportne naloge lahko krmilimo in izvedemo z matematično obdelanimi števili, ki lahko simbolizirajo fizikalne ali telesne veličine in ki jih damo stroju po določenem programu preko nosilca informacij (luknjane traku itd.). Človek pri tem nima vpliva na potek dela in s tem postane človek časovno in krajevno neodvisen od delovnega poteka stroja. K tehnološkim napravam stroja, ki so potrebne za izpolnitev proizvodnih nalog, nastopajo dodatno še regulacijske in krmilne naprave, vse skupaj pa tvori NC krmiljen obdelovalni stroj.

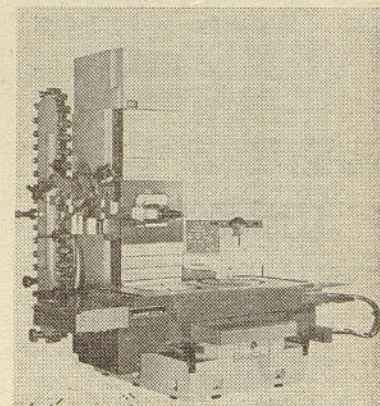
Uporaba numerično krmiljenega stroja mora biti ekonomsko upravičena ali prav tako ekonomsko motivirana in mora nuditi neodvisnost proizvodnje od delavca. Potrebne ugotovitve ekonomske upravičenosti uporabe so možne le preko primerjalnih preračunov stroškov. Kot splošne prednosti pred konvercialno proizvodnjo lahko naštejemo:

- povišanje produktivnosti z višjo stopnjo avtomatizacije proizvodnje,
- povečanje kvalitete in garancija za konstantno kvaliteto proizvodnje,
- točnejše terminiranje,
- bolj elastično planiranje proizvodnje,
- lažja izvedba bolj kompleksnih proizvodnih problemov,
- težnje k bolj integrirani organizaciji,
- enostavnejše vodenje strojev in s tem delna rešitev kadrovskih problemov,
- optimiranje proizvodnje s podajanjem optimalnih vrednosti rezanja.

OSNOVE NC IN CNC SISTEMOV

Krmilna naprava v NC sistemu vsebuje trajno vezana logična vezja — hardware, funkcije naprave so nespremenljive in stalne. Računalniško numerično krmiljeni sistem (Computer Numerical Control) vsebuje krmilno napravo, ki ima vključen računalnik, v katerem je shranjen software program, ki določa, kako računalnik obravnava vhodne podatke. S spremembo software programa spremenimo tudi delovanje računalnika oziroma krmilne naprave. Skupne lastnosti NC in CNC krmilnih naprav so v tem, da obe krmilita stroj, na zunaj sta si zelo podobni, programe sprejemata preko enakih vhodnih naprav, smernik

med krmilno napravo in strojem je podoben. Z nabavo CNC sistema se izognemo zastarevanju naprave, ker lahko enostavno spremenimo software program.

CNC — obdelovalni center

V zadnjem času se predvsem v ZDA in na Japonskem pojavljajo že tudi DNC (Direct Numerical Control System) sistemi, ki združujejo NC in CNC stroje v centralni računalniški sistem, dislociran od stroja. Računalnik shranjuje programe in jih razpošilja strojem.

PROGRAMIRANJE DELA NA NC — STROJU

Programe za NC stroje lahko izdelujemo ročno ali strojno. Ročno programiranje je nekoliko enostavnejše in prilagojeno popolnoma posameznemu NC obdelovalnemu stroju. Da lahko izvajamo ročno programiranje, rabimo poleg geometrijskih in tehnoloških podatkov še napotila, kako je treba program napisati in kodirati. Od opreme potrebujemo le pisalnik, ki je obenem tudi luknjalni trak (nosilec informacij).

Pri strojnem programiranju rabimo računalnik in je zato delo pri tem programiranju indentično z delom na elektronskem računalniku. Da lahko predelamo geometrične in tehnološke informacije ter računalniku povemo, kaj naj z njimi napravi, rabimo določen jezik. Programiranje za NC stroje bazira na jeziku FORTRAN 4. Danes je v svetu na razpolago izredno veliko jezikov za strojno programiranje. Odločitev pri izbiri jezika je zelo težka. V Jugoslaviji je težnja, da se bi enotno uvedel jezik EXAPT, kar poenostavi izmenjavo podatkov in izkušnje, prav tako pa tudi odpira vrata do tehnološke banke podatkov združenja EXAPT. ZAKLJUČEK

Industrija, ki ima opravka z maloserijsko proizvodnjo in kosovno proizvodnjo, je z razvojem NC — strojev dobila v roke močno orožje, ki ji omogoča izdelavo kvalitetnih in cenejših proizvodov, ter zaposlovanje ljudi z nižjimi kvalifikacijami. Uvedba NC — strojev in s tem NC — tehnologije pa po drugi strani zahteva določene organizacijske in tehnične spremembe.

Ing. Mackošek Marjan

ŠTORSKI ŽELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA STORE — Izhaja enkrat mesečno — Uredniški odbor: Gradišnik Frido, Gabršček Jože, Knez Peter, dipl. ing., Kavka Franc, Renčelj Vlado, Uršič Rudi, Zelič Franc, ing., Zmahar Ivan — odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika — Rokopisov ne vračamo.